

PROSVETNI DELAVEC

O delu kategorizacije in evidence otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju

Na osnovi 70. člena Splošnega zakona o šolstvu so predpisali sekretariati Zveznega izvršnega sveta za prosveto in kulturo, za zdravstvo ter za socialno politiko in komunala vprašanja Pravilnik o kategorizaciji in evidenci otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju (Ur. l. FLRJ št. 27/60), ki obsega otroke z okvarjenim vidom in sluhom, z govornimi in glasovnimi motnjami, telesno invalide ter duševno zaostale ter otroke s kombiniranimi motnjami in hibami. Prosvetni delavec je ob neki priliki že omenil veliko akcijo, ki smo jo bili pričeli lani in jo na široko izvajamo po vsej FLRJ. Po občinah in okrajih so bile postavljene posebne strokovne komisije, ki jih sestavljajo zdravnik-pediatr kot predsednik, socialni delavec kot predsednik, socialni delavec in psiholog kot stalni člani ter za vsako kategorijo defektnosti ustrezen pedagog (tifo-ozirama surdopedagog, logoped, vzgojitelj invalidnih otrok, oligofrenopedagog) ter prav tako ustrezen zdravnik-specialist (okulist, otolog, kirurg, psihater) kot priložnostni člani. Da bi komisije čim uspešneje delale, je Svet za socialno varstvo LRS priredil lani meseca septembra za navedene člane in sodelavce komisij posebne strokovne seminarje, na katerih so prejeli zdravniki, socialni delavci, psihologi in pedagogi ustrezena navodila za delo na terenu. V akcijo so bili zajeti skoraj vsi diplomirani psihologi v LRS, katerih delo in ugotovitve so za dejavnost komisij v smislu cit. pravilnika neobhodno potrebne, posebno še za kategorizacijo mentalno defektnih otrok in mladine, ki jih v naši šolski praksi najčim bolj srečujemo in jih je težje odkriti laiku kot telesno okvarjene (slepe, gluhe, invalide itd.), katerih okvara ali defekt je očitnejši. Da bi delo pri kategorizaciji navedenih najštevilnejših otrok hitreje potekalo, so na Psihološkem inštitutu v Ljubljani formirali večjo ekipo psihologov, ki opravljajo na našem terenu pomembno službo psihološkega preskušanja in psihodiagnostičnega otrok z motnjami v duševnem ali telesnem razvoju. Sodelujejo pa pri tem delu tudi domači psihologi, kolikor jih tu in tam že imamo po vzgojnih in poklicnih svetovalnicah, socialnih centrih, v industriji ipd.

Akcija bi bila morala biti v smislu navedenega pravilnika do junija 1961 zaključena, a je iz objektivnih in subjektivnih razlogov nismo mogli doživeti in poteka še sedaj. Pač pa so si v tej dobi nabrali strokovnjaki, ki sodelujejo pri kategorizaciji otrok z motnjami, mnoge izkušnje. Zaradi poglobitve v problematiko je priredil Psihološki inštitut filozofske fakultete v Ljubljani meseca februarja t. l. štiri-dnevni seminar za psihologe, ki ga je vodil predstojnik inštituta docent dr. Ivan Tolčič. Na tem seminarju so predelali nekatera nova psihodiagnostična sredstva (Valentinjevi test, Vinlandsko lestvico socialne zrelosti, test Benderjevega test Risanje moža), predvsem pa so se poglobili v študij osebnostnih motenj pri otroku ter njih praktično obravnavo pri nadaljnjih prizadevanjih kategorizacije otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju.

Na seminarju so prediskutirali tudi probleme dosedanjega dela. Pri obravnavi dosedanjih rezultatov prizadevanj posameznih strokovnjakov in dela komisij so diskutirali navedeni primeri, da si na marsikateri šoli učitelji niso bili na jasem, kateri otrok pravzaprav pride v poštev za kategorizacijo in da so pokazali mnogi premalo poučenosti za to zadevo. V mnogih primerih so pošiljali otroke — tudi iz višjih razredov — z vedenjskimi motnjami, ki pa so imeli v splošnem zelo pozitiven učni uspeh, nadalje socialno zanamernene itd. Pravilnik pa natančno določa, kateri otroci prihajajo v poštev za kategorizacijo in bi bilo tedaj potrebno, da bi se seznanili s tem pravilnikom tudi po šolah. Pravilnik govori sicer o »duševno zaostalih« otrokih, s čimer pa misli mentalno defektne ali duševno nerazvite. V šolah naletimo predvsem v prvem in drugem razredu osnovne šole, a tuintam tudi v katerem višjem razredu, na mentalno defektne otroke lažje, včasih tudi težje stopnje; taki otroci večkrat ponavljajo razred ali se kakega učnega predmeta celo ne morejo učiti. Mentalno defektne ali mentalno ne-

razvite otroke moramo ločiti od duševno zaostalih v pomenu besede, ker le-ti imajo vse mentalne možnosti za razvoj, a si spričo neugodnega okolja v predšolski in šolski dobi določenih pozitivnih dispozicij niso mogli razviti, ostale pa so možnosti za tak razvoj, dočim jih pri mentalno defektnih ni. V mnogem bo tu na mestu učiteljevo opazovanje otrok in tudi študij okolja (domačih razmer), v katerem otrok raste.

Pri kategorizaciji otrok z motnjami v telesnem ali duševnem pogledu lahko učitelji in učiteljski zbori komisijam za kategorizacijo mnogo pomagajo. Seveda bi bilo potrebno, da bi se po šolah v problematiko defektnih otrok bolj poglobili, na

Novi sistem finansiranja šolstva nam je prinesel vrsto nalog in problemov. Težko je obilico teh problemov naenkrat proučiti in rešiti, čeprav nekateri terjajo hitre rešitve.

Eden izmed takih problemov je nagajevanje oziroma stimuliranje kvalitete dela. Sindikalne podružnice oziroma kolektivi v vzgojno-izobraževalnih zavodih posvečajo temu vprašanju precej pozornosti in razprav, kljub temu pa lahko trdimo, da smo šele na začetku; istočasno se zavedamo, da bomo morali to vprašanje še dalje spremljati, poglobljati in načrtno proučevati. Čeprav še niso znani rezultati, ki so jih dosegli posamezni kolektivi, nam

dar pa je pripomoček, ki bo lahko koristno služil pri sestavljanju pravilnikov. Kolektivom priporočamo, da se tega poslužujejo in osvojijo tisto, kar smatrajo, da je za njihove razmere primerno. Pričakujemo, da bodo kolektivi te osnove dopolnjevali s svojimi izkušnjami tako, da bi po določenem času to postala solidna osnova za reševanje problema, ki se nam je v začetku zdel skoraj nerešljiv.

Več pozornosti nekaterim načelnim vprašanjem

Poleg gornjega problema, ki je bil do sedaj v ospredju, bo v bodoče nujno posvetiti več pozor-

odbori družbenih skladov za šolstvo že vnaprej ne bodo vedeli, na kakšnih osnovah lahko naredijo svoje predračune, zato pa je potrebno jasno opredeliti, od kod in kolikšen procent sredstev se bo stekal v družbeni sklad za šolstvo. V skladu z zakoniti predpisi pa se lahko spremenijo določeni viri sredstev in njihova višina (v procentu) samo, če se bistveno spremenijo pogoji. Ena od osnovnih pomanjkljivosti letos je prav v tem, ker upravni odbori družbenih skladov za šolstvo do sprejetja občinskega proračuna ne vedo, kolikšna sredstva bo ObLO namenil v sklad za šolstvo, čeprav vedo, s kolikšnimi sredstvi bo komun v tekočem letu razpolagala. S tem ne grajamo odnosa komun do potreb šolstva, ker je večina komun pokazala razumevanje za šolstvo, pač pa smatramo, da je nujno izpopolniti sistem. Ker so se letos uvajali novi viri sredstev za potrebe šolstva, so posamezne kommune celo znižale procent proračunskih sredstev za potrebe sklada za šolstvo. Smatramo, da s tem, ko na eni strani uvajamo nove vire sredstev, na drugi pa znižujemo procentno udeležbo iz občinskega proračuna, nismo veliko naredili, predvsem zato, ker je to v bistvu še vedno administrativno odredjanje sredstev družbenim skladom za šolstvo. Pravilno bi bilo, da na osnovi ekonomskih izračunov potreb določimo, kolikšen procent sredstev iz posameznega vira se bo stekal v družbeni sklad za šolstvo. Šele tak sistem bo omogočil, da se bodo sredstva sklada večala neodvisno od dobre volje posameznikov, pač pa avtomatično s porastom narodnega dohodka v komun. Na ta način bi bila zagotovljena skladnost razvoja šolstva z gospodarstvom. Vse dotlej, dokler bomo sproti določali zneske v sklad za šolstvo, bo šel razvoj nenačrtno in odvisno od trenutne situacije.

O delitvi sredstev sklada med posamezne ustanove

Drugo važno vprašanje je delitev sredstev sklada med posamezne ustanove. Le nekatere kommune oziroma upravni odbori skladov za šolstvo so v tekočem letu delili sredstva po kriterijih, ki niso temeljili na prejšnjih proračunskih osnovah. V glavnem pa dobivajo šole sredstva na osnovi lanskoletne realizacije — to je po proračunskih merilih. Tega načina so se posluževali upravni odbori skladov zato, ker drugih boljših meril nimajo.

Ne da bi bilo potrebno posebej utemeljevati, nam je jasno, da v novih pogojih stara merila ne morejo obveljati. Za novi sistem formiranja in delitve dohodka je nevzdržno stanje, da bi dve šoli, ki delata v enakih pogojih in z enakim številom učencev, dobivali občutno različna sredstva samo zato, ker je ena izmed teh šol do sedaj shajala

s skromnejšimi sredstvi zaradi boljšega poslovanja, druga pa je trošila večja proračunska sredstva zaradi drugačne organizacije pouka in drugačne sestave kadra. S takim načinom prav gotovo ne bi dosegli tistega, kar želimo doseči z demokratizacijo in družbenim upravljanjem v šolstvu. Družbeno upravljanje in s tem boljše gospodarjenje v posamezni ustanovi je zelo važno za napredek šolstva, vendar tega ne moremo razvijati na osnovi starih meril za dodeljevanje sredstev šolam. Vsekakor je nujno, da že sedaj delamo in proučujemo nove enotne kriterije, po katerih bodo dobivale sredstva posamezne ustanove. S tem ni rečeno, da ne bomo upoštevali različnih pogojev, v katerih se nahaja posamezna ustanova — saj ravno v tem je razlika in ekonomska utemeljenost po sredstvih.

Nadalje ni nepomembno vprašanje delitve dohodka znotraj ustanove. Že v tekočem letu v glavnem vse ustanove dobivajo globale, ki jih same razdeljujejo po lastnem preudarku na razne sklade in osebne izdatke, oziroma na materialne in osebne izdatke. Vendar ta delitev ni bila izvršena na osnovi ekonomskega izračuna posamezne ustanove, pač pa na osnovi proračunske potrošnje v prejšnjih letih. Tudi za posamezno ustanovo ta kriterij ni vzdržan v novem sistemu, ker ne moremo pričakovati napredka šolstva, če bomo sredstva trošili enostransko. Predvsem je potrebno, da imajo ustanove izdelane kriterije o delitvi dohodka, ti pa morajo temeljiti na ekonomskem izračunu posamezne ustanove. Povečanje sredstev ustanovi pa bo pomenilo povečanje sredstev za materialne in osebne izdatke.

Poleg gornjih je še cela vrsta neresenih vprašanj, katerim je treba posvetiti več pozornosti, da bi bili za prihodnje leto veliko bolj pripravljeni.

DELO MORAMO ZASTAVITI ŠIROKO IN VSESTRANSKO

V kratkem izide gradivo za pomoč kolektivom pri ugotavljanju osnovnih vidikov za ocenjevanje kvalitete vzgojno-izobraževalnega dela

Veselo je v vrtcu pri igri: na vrsti je sestavljenka

je jasno, da bo to vprašanje še naprej aktualno in kot tako na dnevnem redu razprav. Pravilne in pravične rešitve pa bomo našli šele na osnovi proučevanja in izkušenj. Da bi kolektivom vsaj delno pomagali pri tem delu, je Svet za šolstvo LRS zadolžil Zavod za proučevanje šolstva in Zavod za strokovno izobraževanje, da problem spremljata in pomagata kolektivom. Prva ugotovitve tovarišev, ki so sprejeli naloge, je bila, da problem terja načrtno proučevanje in spremljanje prakse; ker pa nastali položaj terja, da se dajo kolektivom že sedaj vsaj neke osnove, sta se zavoda odločila, da bosta izdala oziroma posredovala kolektivom osnovne vidike za ocenjevanje kvalitete dela. Potrebno se mi zdi podčrtati, da to ni direktiva, ven-

nosti nekaterim načelnim vprašanjem, od katerih je končno odvisno tudi nagajevanje prosvetnih delavcev.

Družbena pomembnost novega sistema finansiranja, demokratizacija in uveljavljanje družbenega upravljanja, razvijanje samoupravnih organov itd., so načelna vprašanja, ki terjajo proučevanja in poglobljanja.

Iz dosedanjih izkušenj lahko ugotovimo, da je nujno za prihodnje leto posvetiti veliko več pozornosti virom, iz katerih se formirajo družbeni skladi za šolstvo. Pri formiranju družbenih skladov za šolstvo se je letos pokazala zelo velika raznolikost. Pomanjkljivost je predvsem v tem, ker niso ustaljeni. Ne moremo pričakovati bolj učinkovitega finansiranja šolstva, če upravni

Občni zbor Pedagoškega društva okraja Ljubljana

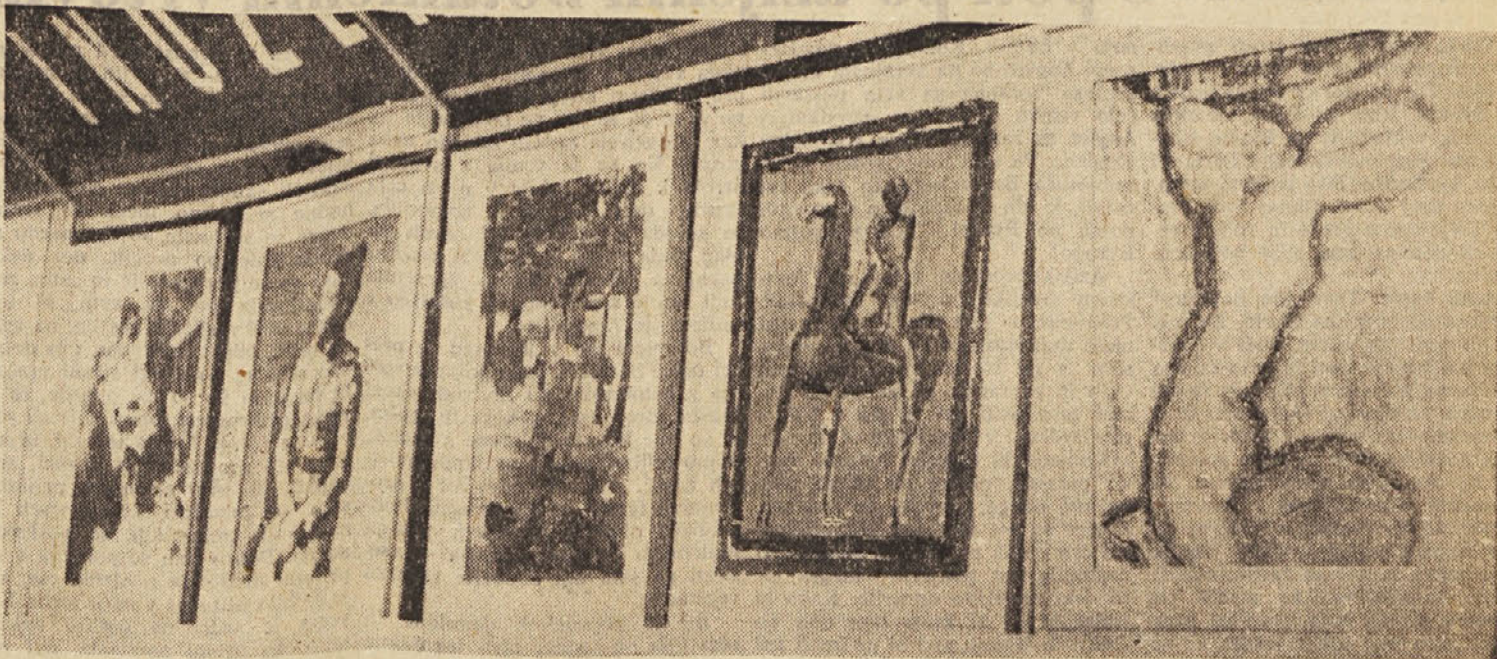
Pedagoško društvo Ljubljana priredi predavanje v Ljubljani na osnovni šoli Toneta Cufarja v sredo, 18. aprila t. l. ob 20. uri. Predava tovariš Vladko Majhen, predsednik Sveta za šolstvo LRS, o temi: »Nekateri problemi v procesu šolske reforme.«

Po predavanju bo občni zbor Pedagoškega društva za okraj Ljubljana z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo (predsednikovo, tajnikovo, blagajnikovo in poročilo nadzornega odbora).
2. Razprava o poročilih.
3. Volitve.
4. Razno.

Na predavanje vabimo prosvetne delavce, zlasti člane pedagoškega društva.

Odbor

V knjižarni Cankarjeve založbe v Ljubljani (v Kopitarjevi ulici) je odprta razstava »Umetnost na reprodukcijah«, razstavljenih je več del najbolj pomembnih evropskih slikarjev novejšega časa; razen tega so na vpogled številne umetnostno zgodovinske knjige in monografije

Albin Podjavšek

Roditeljski sestanek s kulturnim programom na Zobotehniški šoli

Zobotehniška šola v Ljubljani skliče starše na roditeljski sestanek samo enkrat na leto, in sicer zato, ker so starši iz vseh krajev Slovenije in se zaradi izpisa časa in materialnih stroškov ne bi mogli tako polnoštevilno udeležiti.

Ker se starši zberejo samo enkrat na leto, skušajo vodstvo šole, mladina in učiteljski zbor čim pestreje in kvalitetneje pripraviti sestanek. Uvodne besede je imel tov. direktor Vojko Pečenko. Staršem je obrazložil učno-vzgojne uspehe vseh razredov, ki so razmeroma lepi sprito tega, da so dijaki zaposleni s teo-

retičnim in praktičnim poukom. Starši so bili tudi seznanjeni z bistvom novega finančnega zakona in z vlogo kolektiva v zvezi z njim.

V drugem delu sestanka je prof. Franc Pediček imel referat, v katerem je staršem zanimivo in s primere prikazal bistvo vzgoje, ki naj bo priprava na življenje, kaj nas skrbi pri sodobni vzgoji, nepravilne vzgojne ukrepe; nadalje je opisal vzgojni reakciji, naivni vzgojni optimizem in vzgojni pesimizem, ter nakazal končni cilj vzgoje, ki je: vsestransko oblikovati človeka. Za dosego tega cilja je potreben vzgojni humani-

zem v odnosu do mladine, in to s strani staršev in učiteljev.

Po predavanju, ki so mu starši sledili z velikim zanimanjem, so člani dramskega krožka šole uprizorili Linhartovo Županovo Micko. Pred igro je mladinka staršem obrazložila, da je to delo postavilo začetek slovenske gledališke umetnosti, v kateri Linhart prikaže nasprotja med izkoriščanimi kmeti in gospodo ter prirodnoumno inteligenco tedanjega slovenskega kmeta, ki se je rad hudomušno ponorčeval iz propadajočega plemstva.

Po razlagi so starši z zanimanjem in s presenečenjem sledili igralskim sposobnostim svojih otrok.

Zadnji del sestanka so bili razredni sestanki, kjer so se starši spoznali z učno-vzgojno problematiko posameznih razredov.

Roditeljski sestanek, ki je trajal od 8. do 12. ure in se ga je udeležilo 85% staršev, se je končal v prijetnem razpoloženju in z zaželenim uspehom.

A. T. Linhart »Županova Micka« v uprizoritvi dramskega krožka Zobotehnične šole v Ljubljani

DOPISNO ŠOLANJE se vedno bolj uveljavlja

Dopisna šola v Ljubljani dosega lepe uspehe tudi v kvaliteti znanja

Vseposvobod po svetu se vedno bolj uveljavlja šolanje potom dopisnih šol najrazličnejših vrst; raje kot večernih šol se zaposleni ljudje poslužujejo šolanja v dopisnih šolah, ker niso tako vezani na čas. Ljudje, ki živijo v geografsko oddaljenih krajih, imajo v tem edino možnost izpolnjevanja svojega znanja. Dopisne šole jim omogočajo, da se po kvalitetni metodi izobražujejo do tiste stopnje in v tisti stroki, ki si jo izberejo. Razen tega pa ima dopisno šolanje še ekonomsko prednost. Pri nas stane na primer količina na večernih oddelkih ekonomske srednje šole in tudi drugih šol od 4000 do 7000 din mesečno. Če dodamo še to, da za ta denar kandidata ne dobi nobene knjige, v dopisni šoli pa za 2000 din na mesec vse knjige in še papir za naloge, je treba ugotoviti, da je pri nas dopisno šolanje skoraj zastoj.

Teh ugodnosti dopisnega šolanja se naši delovni ljudje v polni meri poslužujejo. Odziv za vpis v razne vrste dopisnih šol je zelo velik, rezultati, ki so bili doseženi, pa so več kot zadovoljivi. V letošnjem šolskem letu se je vpisalo v oddelke Dopisne šole v Ljubljani v celoti 4700 dopisnikov (borcev in članov sindikata).

Glavna značilnost dopisnega šolanja je v tem, da dopisniki prejmejo na dom učno gradivo, prilagojeno za samostojno učenje. Snov v učnih pismih je jasno in pregledno podana po sodobnih načelih poučevanja, vsebinsko in metodično pa prilagojena odraslemu človeku. Učna pisma so opremljena z vsemi potrebnimi ponazoritvami (slukami, shemami, grafikoni) in praktičnimi primeri. Posameznim poglavjem so dodana vprašanja in naloge za ponavljanje in utrjevanje. Naloge so sestavljene tako, da kandidati pri reševanju problemov predela tekočo snov in ponovi staro. Dopisniki pošiljajo naloge določenim profesorjem, ki jih preglejajo in popravijo ter po potrebi dajejo posameznikom še napotke za nadaljnje učenje, individualna pojasnila in odgovore na vprašanja. Šola posveča nalogam veliko pozornost. Vrsta profesorjev korigira pismene izdelke in s svojim osebnim vplivom usmerja posameznika pri njegovem delu. Naloge so zato bistveni del študija na dopisni šoli. Le z njimi je mogoče nadomestiti pomanjkljivost indirektnega pouka ter doseči zaželeni učni uspeh.

Dopisna metoda ljubljanske Dopisne šole se približuje načinu izobraževanja na tistih ustanovah v svetu, ki si resnično prizadevajo za napredek svojih članov. Kandidati niso prepričani sami sebi, temveč imajo od začetka do konca živ stik s šolo, bodisi po nalogah ali s seminarji in učnimi krožki, ki dopolnjujejo indirektni pouk.

Zaradi vsega navedenega je na mestu ugotovitev, ki je bila povedana ob nekem nedavnem posvetovanju o izobraževanju: Zanimivo in razveseljivo je, da so kvalitativni rezultati tega šolanja izredno dobri, celo boljši kot na rednih šolah; prav gotovo je očitno, da imajo ti kandidati že osnovno znanje iz svoje stroke. Zato jih želja, da bi vedeli čimveč, priganja, da se ne uče za ocene, temveč zato, da v resnici nekaj znajo.

Lani je bila povprečna ocena na diplomskih izpitih skoraj prav do-
bri.

Sklad za celovški »Dijaški glas«

V sklad za celovški »Dijaški glas« sta prispevala: Kolektiv učiteljskega Koprja 2900 din in kolektiv II. gimnazije v Mariboru 7954 din. Obveščamo, da še vedno traja naša akcija za glasilo celovških slovenskih dijakov.

Viktor Rom – 60-letnik

Na Smarskem ga vsak pozna. Plečat, čvrst mož je, ki vsak dan prihaja v šolo, s katero je povezal vse svoje življenje že v otroštvu.

Smarski rojak Viktor Rom, upravitelj popolne osnovne šole v Šmarju pri Jelšah, je obiskoval celjsko gimnazijo in nadaljeval študij v Zagrebu.

Kot kemik in matematik je služboval v Ljubljani, Slovenski Bistrici in Celju. Svobodnomoštel, prežet z ljubeznijo do slovenskega ljudstva, je že v prvih dneh okupacije moral v izgnanstvo na Hrvaško. Kmalu se je povezal z osvobodilnim gibanjem in ob osvoboditvi Gilne postal prvi ravnatelj partizanske gimnazije na tamkajšnjem osvobodjenem ozemlju. Vrnili se je v Celje, kjer je bil delegat ministrstva za prosveto za celjsko okrožje. V Šmarju pri Jelšah so si že nekdanji žeteli kakšno nižjo gimnazijo in ob volivnih shodih so jim predprilski kandidati skoraj vselej objubljali meščansko šolo, vendar tega niso storili. Pred štirinajstimi leti pa je Smarski dobilo prvič nižjo gimnazijo in rojak Viktor Rom se je vrnil v domači kraj, kjer vodi šolo še danes. Polnih 38 let že vzgaja mladino. V šoli je poznal kot strog predavatelj, ačeno dober in privlačen, kar je odliko vzgojitelja. Za svoje prizadevanje za to, da mu je domovina ponovno zahvalna za trud z Ordenom dela s srebrnim vencom.

»Ničesar posebnega si ne želim,« je dejal v nekem pomenku. »To bi se rad, da bi prosvetni poklic našel isto mesto, ki mu gre. Škoda mladim učiteljem, ki nekako radi zapuščajo svoje delo. Mi vendar potrebujemo dobre učne moči, dobre vzgojitelje, kakor industrija potrebuje dobre strokovnjake, če hoče uspevati. Pot do teh prav tako vodi skozi šolo, tovariši! Rad pa bi še to, da bi celjski šolski stavbi uredili in opremlili, kot je to potrebno za življenjsko, sodobno poučevanje. Za vzgojo mladine nam ne sme biti žal sredstev!«

Tovariš Rom je dober prijatelj. S svojim globokim strokovnim znanjem pomaga mlajšim tovarišem, obiskuje kot svetovalec za matematiko ostale šole, kjer zna najti vselej prijetno toplo besedo za nasvet. Ob jubileju mu občani, rojaki in poklonjeni tovariši želijo še obilo delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva!

Da, otrok mora vedeti, kaj je osebek ali povedek. Nič pa ni važno, če ni razumel kake besede in mu je tudi nismo razložili. Kako neki! Saj bi nam zmanjkalo časa in bi učnega načrta ne predelali. No in stavčne člene ponavljamo v četrtem, petem, šestem in celo osmem razredu. Ne samo, da smo napravili ogromno časa s stavčnimi členi: Kaj pa otrokov interes do stvari, ki jih je že stokrat slišal? V drugem Berilu je kratek sestavek o delu občine. V razredu so ga prebrali in se o njem razgovorili. O predsedniku, tajniku in izvoljenih občinskih odbornikih. »Kdo so odborniki, ata?« sprašuje hčerka. Vses sistem, ki živi v otroku le v pojmi, ni razčiščen. Otroku je tako ostalo to področje še vedno nejasno. Tovarišica se k istemu poglavju ni več vračala. Učni načrt je narekoval novo snov. Saj si, boste navsezadnje mislili, da sem proti vsakemu načrtu. To ne! Le mislim, da je predvsem za nižjo stopnjo osnovne šole prenapolnjen in v njem je vedno premalo časa za lepo estetsko branje, za pristi razgovor, za pisanje raznih narekov in za prepisovanje. Že večkrat sem mislil, da bi na tej stopnji kazalo največ časa posvetiti dvema osnovnima predmetoma: materinemu jeziku in matematiki, toda tisti domači matematika, katere vsak račun je prežet s praktičnostjo.

Zakaj to? Zdi se mi, da bi potem v višjem razredu osnovne šole ne bilo več toliko takih, katerih besedni zaklad je prava pogoreliščina. Niti bi ne bilo takih, ki bi zlogovali in ne brali. Da ne govorimo o pismenem izražanju. Da, spet smo pri besednem zakladu.

Nič bolje ni v matematiki. Otroci je v petem razredu pa ga ponovno uči seštevanja, odštevanja in poštevanje. Snovi prej nismo dovolj utrjevali in utrdili in zato tudi velike praznine v otrokovem znanju.

Ne mislim, da bi morali sedaj predmet družbo in prirodo odstraniti iz nižjih razredov. Kako bi si sicer otrok širil svoj horizont? Toda zopet dostavljam: Ne preveč! Ne tistega v učni načrt, kar tudi mi ob naših življenjskih izkušnjah težko dojamemo. Vsak nov deleček znanja, ki ga podarimo otroku, naj bi posredovali pristno, domače, v otroku dojemljivi in razumljivi obliki! Tudi družba in priro-

da, otrok mora vedeti, kaj je osebek ali povedek. Nič pa ni važno, če ni razumel kake besede in mu je tudi nismo razložili. Kako neki! Saj bi nam zmanjkalo časa in bi učnega načrta ne predelali. No in stavčne člene ponavljamo v četrtem, petem, šestem in celo osmem razredu. Ne samo, da smo napravili ogromno časa s stavčnimi členi: Kaj pa otrokov interes do stvari, ki jih je že stokrat slišal? V drugem Berilu je kratek sestavek o delu občine. V razredu so ga prebrali in se o njem razgovorili. O predsedniku, tajniku in izvoljenih občinskih odbornikih. »Kdo so odborniki, ata?« sprašuje hčerka. Vses sistem, ki živi v otroku le v pojmi, ni razčiščen. Otroku je tako ostalo to področje še vedno nejasno. Tovarišica se k istemu poglavju ni več vračala. Učni načrt je narekoval novo snov. Saj si, boste navsezadnje mislili, da sem proti vsakemu načrtu. To ne! Le mislim, da je predvsem za nižjo stopnjo osnovne šole prenapolnjen in v njem je vedno premalo časa za lepo estetsko branje, za pristi razgovor, za pisanje raznih narekov in za prepisovanje. Že večkrat sem mislil, da bi na tej stopnji kazalo največ časa posvetiti dvema osnovnima predmetoma: materinemu jeziku in matematiki, toda tisti domači matematika, katere vsak račun je prežet s praktičnostjo.

Naj se še enkrat povrnem k materini govoric, k materinščini v osnovni šoli. Najprej naučimo otroka brati. Nato prepisovati, obnavljati, pisati spise itd. Se vedno pa vseposvobod zelo zanemarjamo razlago novih besed. Otroci besede, ki jih ne razume, tudi ne rabi! Nekje potem ostaja besedni zaklad na isti ravni! Prehitro začenjamo s slovnico in ni malo učiteljev, ki so prepričani, da so stavčni členi več vredni kot vse ostalo v jeziku. Kje je potem bogato besedišče otroka? Zato je mogoče, da tudi v petem razredu napiše spis, šest vrstic dolg! Učni načrt še vedno ne dovoljuje prave sproščenosti, kar zadeva oblikovanje prav tega predmeta. Vse premalo je govornih vaj, premalo narekov, obnov v razširjeni in skrajni obliki, premalo spisov, premalo razvijanja otrokove fantazije v njih in, kar je še posebno pomembno, premalo otrokovega sodelovanja v urah slovenščine. Kadar pa se z otroki hočemo temeljito pogovoriti o nekem dogodku, o nekem predmetu, nam je ura prekratka. Mine, kot bi pihnil, radi rečemo.

Vse kar sem napisal, sem preudarjal, ko sem večkrat preverjal

Nekaj pa sem jim vendarle zamerila. Bilo je tam toliko krasno cvetočega drevoja, velikanski cvetovi čudovitih oblik so viseli raz vej. Kako težko sem se premagovala, da nisem odtrgala katerega za spomin. Te grdobe pa so razposajene trgale najlepše cvetove, jih malo pogrizle, potem pa jih zmecakane vrle meni pred noge. Spremile so me do izhoda. Težko je bilo slovo, saj si nisem upala reči: nasvidenje!

Bogor s svojim botaničnim vrtom je bil eden tistih magnetov, ki me je že dolgo privlačil na Daljni vzhod. Četudi je bilo prav malo upanja, da bo naša »Avala« zaplula iz Japonske na Javo, sem si vseeno pred odhodom preskrbela indonezijsko vizo. Za vsak primer! Ko sem se potem 13. junija ob 13. uri vkrcala na Reki na 13.000-tonsko »Avala«, z brzino 13 milj, in mi je bila dodeljena kabina št. 13, sem že čutila, da mi je kismet naklonjen in mi Bogor ne bo ušel. Toda v Singapuru smo tisto malo tovarov, kar smo ga imeli za naše poslanstvo v Djakarti – nekaj zabojer naših namiznih vin in slivovke – preložili na drug parnik, ki je odhajal tja z večjim tovorom. Vsa posadka »Avala« je bila presrečna, saj pot na Javo podaljša potovanje najmanj za pet dni, mornarjem pa se vedno mudi domov.

Botaničnega vrta opozarjamo, naj okna svojih avtomobilov skrbno zapre, medtem ko gredo na sprehod po vrtu, da se jim ne bo zgodilo to, kar je doživela zadnjo nedeljo neka gospa. Ko se je vrnila s svojimi otroki k avtu, je bila v njem cela družina opic. Ko jih je naganjala, so seveda poskakale pri oknih na plan, toda vsaka si je vzela s seboj nekaj za spomin. Da so izpraznile tudi škaflo s pecivom in kosarico s sadjem, je razumljivo.

Botanični vrt v Penangu je precej daleč iz mesta, toda polurna vožnja z avtomobusom do tja vodi skozi krasne drevede kokosovih palm, ki so bile bogato obložene s sadeži, mimo velikih, krasno urejenih športnih igrišč, mimo krasnih šol s prostiranimi igrišči, mimo krasnih bungalov, obdanih z vrtovi, polnih najlepšega tropskega cvetja – vse skozi en sam dih čudovite tropske vegetacije.

Bil je ponedeljek dopoldne in sem bila ob tistem času takorekoč edini posetnik vrta. Komaj sem zavila od vhoda po širokem drevoredu, že so pridirjale od vseh strani opice, druge zopet so padale čof-čof

PREMALO UTRJEVANJA ALI KAKO JE Z NAŠIMI UČNIMI NAČRTI ZA OSNOVNO ŠOLO

Marsikaj človek pomisli, da ves naš osnovnošolski sistem boleha na glavni napaki, ki se je pa mnogokrat počemo niti zavedati. Ta napaka bi se lahko imenovala pomanjkljivost utrjevanja. Kdo bo pripomnil: »Kako, saj drugače ni mogoče. Toliko in toliko terja od nas učni načrt in bosta...« Res je, da smo mnogokrat prav zaradi njega in zanj utonili v brezvestnosti. Učni načrt smo predlagali, pa naj so otroci določeno znanje utrdili ali pa ne. Nič bolje se nam ne godi danes. Kar štiri leta v prelubi materinščini govorimo o stavčnih členih. Že v tretjem razredu osnovne šole jih uvajamo.

Da, otrok mora vedeti, kaj je osebek ali povedek. Nič pa ni važno, če ni razumel kake besede in mu je tudi nismo razložili. Kako neki! Saj bi nam zmanjkalo časa in bi učnega načrta ne predelali. No in stavčne člene ponavljamo v četrtem, petem, šestem in celo osmem razredu. Ne samo, da smo napravili ogromno časa s stavčnimi členi: Kaj pa otrokov interes do stvari, ki jih je že stokrat slišal? V drugem Berilu je kratek sestavek o delu občine. V razredu so ga prebrali in se o njem razgovorili. O predsedniku, tajniku in izvoljenih občinskih odbornikih. »Kdo so odborniki, ata?« sprašuje hčerka. Vses sistem, ki živi v otroku le v pojmi, ni razčiščen. Otroku je tako ostalo to področje še vedno nejasno. Tovarišica se k istemu poglavju ni več vračala. Učni načrt je narekoval novo snov. Saj si, boste navsezadnje mislili, da sem proti vsakemu načrtu. To ne! Le mislim, da je predvsem za nižjo stopnjo osnovne šole prenapolnjen in v njem je vedno premalo časa za lepo estetsko branje, za pristi razgovor, za pisanje raznih narekov in za prepisovanje. Že večkrat sem mislil, da bi na tej stopnji kazalo največ časa posvetiti dvema osnovnima predmetoma: materinemu jeziku in matematiki, toda tisti domači matematika, katere vsak račun je prežet s praktičnostjo.

Naj se še enkrat povrnem k materini govoric, k materinščini v osnovni šoli. Najprej naučimo otroka brati. Nato prepisovati, obnavljati, pisati spise itd. Se vedno pa vseposvobod zelo zanemarjamo razlago novih besed. Otroci besede, ki jih ne razume, tudi ne rabi! Nekje potem ostaja besedni zaklad na isti ravni! Prehitro začenjamo s slovnico in ni malo učiteljev, ki so prepričani, da so stavčni členi več vredni kot vse ostalo v jeziku. Kje je potem bogato besedišče otroka? Zato je mogoče, da tudi v petem razredu napiše spis, šest vrstic dolg! Učni načrt še vedno ne dovoljuje prave sproščenosti, kar zadeva oblikovanje prav tega predmeta. Vse premalo je govornih vaj, premalo narekov, obnov v razširjeni in skrajni obliki, premalo spisov, premalo razvijanja otrokove fantazije v njih in, kar je še posebno pomembno, premalo otrokovega sodelovanja v urah slovenščine. Kadar pa se z otroki hočemo temeljito pogovoriti o nekem dogodku, o nekem predmetu, nam je ura prekratka. Mine, kot bi pihnil, radi rečemo.

Vse kar sem napisal, sem preudarjal, ko sem večkrat preverjal

Nekaj pa sem jim vendarle zamerila. Bilo je tam toliko krasno cvetočega drevoja, velikanski cvetovi čudovitih oblik so viseli raz vej. Kako težko sem se premagovala, da nisem odtrgala katerega za spomin. Te grdobe pa so razposajene trgale najlepše cvetove, jih malo pogrizle, potem pa jih zmecakane vrle meni pred noge. Spremile so me do izhoda. Težko je bilo slovo, saj si nisem upala reči: nasvidenje!

Bogor s svojim botaničnim vrtom je bil eden tistih magnetov, ki me je že dolgo privlačil na Daljni vzhod. Četudi je bilo prav malo upanja, da bo naša »Avala« zaplula iz Japonske na Javo, sem si vseeno pred odhodom preskrbela indonezijsko vizo. Za vsak primer! Ko sem se potem 13. junija ob 13. uri vkrcala na Reki na 13.000-tonsko »Avala«, z brzino 13 milj, in mi je bila dodeljena kabina št. 13, sem že čutila, da mi je kismet naklonjen in mi Bogor ne bo ušel. Toda v Singapuru smo tisto malo tovarov, kar smo ga imeli za naše poslanstvo v Djakarti – nekaj zabojer naših namiznih vin in slivovke – preložili na drug parnik, ki je odhajal tja z večjim tovorom. Vsa posadka »Avala« je bila presrečna, saj pot na Javo podaljša potovanje najmanj za pet dni, mornarjem pa se vedno mudi domov.

Botaničnega vrta opozarjamo, naj okna svojih avtomobilov skrbno zapre, medtem ko gredo na sprehod po vrtu, da se jim ne bo zgodilo to, kar je doživela zadnjo nedeljo neka gospa. Ko se je vrnila s svojimi otroki k avtu, je bila v njem cela družina opic. Ko jih je naganjala, so seveda poskakale pri oknih na plan, toda vsaka si je vzela s seboj nekaj za spomin. Da so izpraznile tudi škaflo s pecivom in kosarico s sadjem, je razumljivo.

Botanični vrt v Penangu je precej daleč iz mesta, toda polurna vožnja z avtomobusom do tja vodi skozi krasne drevede kokosovih palm, ki so bile bogato obložene s sadeži, mimo velikih, krasno urejenih športnih igrišč, mimo krasnih šol s prostiranimi igrišči, mimo krasnih bungalov, obdanih z vrtovi, polnih najlepšega tropskega cvetja – vse skozi en sam dih čudovite tropske vegetacije.

Bil je ponedeljek dopoldne in sem bila ob tistem času takorekoč edini posetnik vrta. Komaj sem zavila od vhoda po širokem drevoredu, že so pridirjale od vseh strani opice, druge zopet so padale čof-čof

Nekaj pa sem jim vendarle zamerila. Bilo je tam toliko krasno cvetočega drevoja, velikanski cvetovi čudovitih oblik so viseli raz vej. Kako težko sem se premagovala, da nisem odtrgala katerega za spomin. Te grdobe pa so razposajene trgale najlepše cvetove, jih malo pogrizle, potem pa jih zmecakane vrle meni pred noge. Spremile so me do izhoda. Težko je bilo slovo, saj si nisem upala reči: nasvidenje!

Bogor s svojim botaničnim vrtom je bil eden tistih magnetov, ki me je že dolgo privlačil na Daljni vzhod. Četudi je bilo prav malo upanja, da bo naša »Avala« zaplula iz Japonske na Javo, sem si vseeno pred odhodom preskrbela indonezijsko vizo. Za vsak primer! Ko sem se potem 13. junija ob 13. uri vkrcala na Reki na 13.000-tonsko »Avala«, z brzino 13 milj, in mi je bila dodeljena kabina št. 13, sem že čutila, da mi je kismet naklonjen in mi Bogor ne bo ušel. Toda v Singapuru smo tisto malo tovarov, kar smo ga imeli za naše poslanstvo v Djakarti – nekaj zabojer naših namiznih vin in slivovke – preložili na drug parnik, ki je odhajal tja z večjim tovorom. Vsa posadka »Avala« je bila presrečna, saj pot na Javo podaljša potovanje najmanj za pet dni, mornarjem pa se vedno mudi domov.

Botaničnega vrta opozarjamo, naj okna svojih avtomobilov skrbno zapre, medtem ko gredo na sprehod po vrtu, da se jim ne bo zgodilo to, kar je doživela zadnjo nedeljo neka gospa. Ko se je vrnila s svojimi otroki k avtu, je bila v njem cela družina opic. Ko jih je naganjala, so seveda poskakale pri oknih na plan, toda vsaka si je vzela s seboj nekaj za spomin. Da so izpraznile tudi škaflo s pecivom in kosarico s sadjem, je razumljivo.

Bil je ponedeljek dopoldne in sem bila ob tistem času takorekoč edini posetnik vrta. Komaj sem zavila od vhoda po širokem drevoredu, že so pridirjale od vseh strani opice, druge zopet so padale čof-čof

osnovno znanje v višjem razredu osnovne šole. Skromnost v izražanju in pisavi, slabo branje, vse to so znaki, ki govorijo za to, da osnovam nismo posvetili dovolj pozornosti, da nas je učni načrt gnal dalje in smo prav zaradi tega premalo utrjevali!

Naj bodo napisane vrstice le uvod v daljše polemiziranje, ki pa naj predvsem služi našemu otroku in njegovi nadaljnji in bogatejši rasti.

-o-

Dragoceni rokopisi

Zadnja dražba rokopisov, ki jo je priredil znani zahodnonemški zbiralec dragocenih rokopisov J. A. Stargardt, je bila doslej največja dražba tvojstnih dragocenosti. Obsegala je 1200 rokopisov, na dražbi pa so se zbrali interesi iz Nemčije, Švice, Italije, Francije in Anglije.

Najvišje cene so na tej dražbi dosegli glasbeni manuskripti in pisma velikih skladateljev, vendar tokrat niso ponujali izrazitih »ljubiteljskih« vsot. Edina izjema je bil glasbeni manuskript Ludwiga van Beethovna z osnutki skladbe za godalni kvintet op. 29, ki mu je bila izklicana cena 12.000 mark, vendar pa ga je nemški antikvar dobil šele za vsoto 42.000 mark, kar pa je doslej najvišja cena, po kateri so po vojni prodali kak glasbeni rokopis.

Pismo Johanna Sebastiana Bacha, ki ga je veliki umetnik l. 1748 pisal svojemu nečaku, je odkupil neki angl. antikvar za 35.000 mark, nekdo drugo pismo tega velikega glasbenika pa so prodali za 26.000 mark.

Med pomembne glasbene rokopise, ki so jih na tej dražbi prodali, lahko štejemo še Mozartov manuskript klavirske sonate v F-duru in rokopis doslej neznane Haydnove klavirske sonate. Oba rokopisa je kupil neki angleški zbiralec umetnin, prvega za 27.000, drugega za 20.000 mark.

Drugo najvišjo ceno na dražbi je doseglo Descartesovo pismo, ki so ga prodali za 40.500 mark. V pismu iz leta 1638 omenja Descartes Keplerja kot učitelja optike. Odkupil ga je neki londonski zbiralec. Neki pariški antikvar je na dražbi pridobil pismo Ignacija Loyole za »samo« 22.000 mark, čeprav strokovnjaki pravijo, da je vredno okrog 30.000 mark. Neko pismo Martina Luthra so prodali pa za 11.000 mark.

Med rokopisi, ki so doslej dosegli znatno nižje cene, bi omenili Heinricha Heineja (4700 mark), dve pismi Friedricha Schillerja (4500 mark), nato pismo Schopenhauerja (2500 mark), zbirko 7 pism Friedricha Nietzscheja svojji prijateljici Louise Ott (4200 mark) in fragment velike filozofske stvaritve Hegla (2200 mark).

Toda vsi škodoželjni pogledi, niti opazka kapitana, da bi si bila lahko prištedila indonezijsko vizo, niso omajali mojega zaupanja v št. 13. Kdor se zadnji smeje...! V Hongkongu nas je čakal velik tavor za Djakarto!

Ze na vožnji proti Javi smo doživeli toliko lepega. Najprej so nas spremljali veliki kiti in nas zabavali s svojimi vodometi. V neposredni bližini Krakataua je bil v krasnih erupcijah njegov sosed, a ko smo prečkali ekvator, so se seveda izvrili krsti vseh tistih, ki so šli prvič čez to znamenito črto. Kar osem žrtev nas je bilo in precej moker je takšen krsti!

Na žalost je bil postanek v Djakarti določen le za en dan. Čeprav smo prispeli v dok že ob devetih, so bile formalnosti gotove šele točno ob dvanajstih. Še isti hip sem že zdirkala čez mostiček na vulkanska tla Jave. Stevardesi Luciji, ki je vpila za menoj, da že servira obed, sem le pomahala v slovo. Ni kazalo zamuditi niti minute pri tako pičlo odmerjenem času. 15 minut hitre hoje pod žgočim opoldanskim indonezijskim soncem me je privedlo do izhoda iz dokov. Tu cariniki! Pod razprostrto plaito so pravkar sedeli pri obedu. Na moj vprašujoči pogled so me le prijazno pozdravili:

Nina Trdina: S poti po azijskih botaničnih vrtovih

Vsako mesto ima svojo posebnost. Pariz ima svoj Eifflov stolp, London The houses of Parliament z Big-Benom, Rim sv. Petra, Moskva Kremlin, v Madridu je Prado, Neapelj ima svoj čudoviti zaliv, Carigrad svojo Ajo-Sofijo, Pisa poševni stolp, Sydney svoj most, Dunaj svoj Prater, Celje svoje grofe in njih lobanje, Bogor pa ima svoj botanični vrt.

Rekli boste: There are Botanical Gardens all over the World. Da, res je: all over the world. Tudi v Ljubljani na Izanski cesti je neka takšna miniaturna. In tam pri Homcu že vse premalo obiskovani »Arboreta«, ki je ob vsakem letnem času čudovito lep, a ne pozabite si ga ogledati spomlad, ko cveto vse vrste primul. Pa znameniti Kew-Gardens v Londonu s svojimi Hot-houses, v katerih gojijo Angleži poleg tropske vročine tudi nekaj tropskega rastlinstva. O, kako si oddahnem, ko prideš ves ozojen iz teh hot-houses na sveži zrak, prav tako kakor takrat, ko zapusti tvoj parnik peklensko vroče Rdeče morje in te zapelje v vode Arabskega in Indijskega oceana še nepoznanim monsumom in tajfu-

nom v objem. Kolonialno navdahnjeni Angleži so na skrajnem koncu svojega botaničnega vrta postavili celo visoko pagodo in marsikateri Anglež tu zaključil svoje kolonialne razglede. Pa tudi Kew-Gardens so le miniaturna Bogorskega. In tako vsi ostali, ki jih občudujemo na svojih poteh po Evropi. Toda zapustimo Evropo!

Azijski botanični vrtovi se v marsičem razlikujejo od evropskih. Predvsem v tem, da je vsak vsaj malo tudi živalski. Tu seveda ne mislim le na stotine in tisoče črnih vran in gavranov, ki so me na primer pozdravili pri vstopu v Viktor-Gardens v Bombayju s svojim kričanjem, ki človeku najprej močno preseda, potem pa se ga tako navadi, da ga pogreša, če izostane. Zvečer so vse te vrane kot velikanski črn oblak priletele v doke in tu nastopile kot priletje »Snage« ter to delo temeljito opravile. Kako bi izgledali vsi ti kraji tam doli po Indiji in Malaji, ako bi ne imeli teh črnih sanitelcev, ki so glavni pomočniki sanitete.

V Penangu je bil tiste dni v časopisu nekako tale oglas: Posetnike

botaničnega vrta opozarjamo, naj okna svojih avtomobilov skrbno zapre, medtem ko gredo na sprehod po vrtu, da se jim ne bo zgodilo to, kar je doživela zadnjo nedeljo neka gospa. Ko se je vrnila s svojimi otroki k avtu, je bila v njem cela družina opic. Ko jih je naganjala, so seveda poskakale pri oknih na plan, toda vsaka si je vzela s seboj nekaj za spomin. Da so izpraznile tudi škaflo s pecivom in kosarico s sadjem, je razumljivo.

Botanični vrt v Penangu je precej daleč iz mesta, toda polurna vožnja z avtomobusom do t

Možnosti, ki jih daje osnovna šola za razumevanje estetskih vrednot našega novejšega leposlovja

Nekaj, kar reformirani pouk zavrača, so tudi stara Berila, ki so že vrsto let v rabi in ki so v ponatisih izhajala le malenkostno spremenjena, a nikoli zares dobra. Utrupa nove življenjske stvarnosti v starih Berilih kar ni čutili. Tako lahko tudi od njih iz dneva v dan ugotovljamo, kako brezuspešno se včasih zatekamo k poglavjem starejših književnosti, da učenci njenih vrednot ne sprejemajo tako, kot bi to mi od njih želeli. Sama po sebi se poraja potreba po našem novem, po tistem, kar bi mladega človeka bolj pritegnilo, ker bi mu bilo bližje. Polno tega vsebuje in ponuja slovensko leposlovje od moderne dalje, če ga le zmremo učencem primerno in razumljivo interpretirati. Premalo je namreč zgolj interpretacija starejših literarnih tekstov, pa najsi so še tako družbeno pomembni in umetniško dovršeni, časovno pa so vendarle dostikrat močno odmaknjeni in tuji. Učenci naših osnovnih šol slišijo razmeroma veliko o Jurčiču in zvedo polno podatkov iz starejše literature, ostajajo pa jim tuja mnoga imena in problemi iz kasnejših literarnih obdobij preprosto samo zato, ker se predavatelju kar Jurčič zdi trdovratno bolj pomemben kot n. pr. socialni motivi Seliškarijevih pesmi ali Borova vizija Sel je popotnik skozi atome vek. Ali pa ker se jim zdi, da učenci osnovne šole ne bi mogli razumeti neke vrste »izma«. Vendar je taka sodba prenapeljena, učenci pa prikrajšani za marsikaj estetski užitek, ki bi ga ob primernih predavateljevih osvobodilnih stvojitvenih doživljajih. Tu ne gre za globinsko razumevanje dobe, kot li terarno zgodovinske celote, opte na široko razlago političnega in gospodarskega ozadja, gre za neposredno doživljanje bistvenih novih metafor, gre za to, da doživlja učencev v sebi nek estetski premik, da doživlja različno stila, da se mu odpira duhovno obzorje, da dojamemo moč pesniške besede, ki svojstveno zajema v sebi socialno podobo časa, da se bogati njegov izrazni sklad, da začne sam težiti k slikovitemu izražanju in da skuša leposlovni tekst tudi oceniti. Res pa je, da mora biti gradivo, ob katerem hočemo učence osnovne šole modernemu besedno umetnost približati, zares skrbno izbrano in temeljito osvetljeno. Zato se mi zde za začetek najbolj pripravne pesmi s socialno tematiko, ker je socialni motiv otrokovi duševnosti blizu.

Vendar pa morajo učenci, preden začnemo obravnavati posamezne mlajše avtorje in moderni literarni stil, že poznati marsikaj tako iz književnosti kot iz literarne teorije, da bomo na osnovnem znanju lahko gradili dalje in ga poglabljali v novo smer. Ob primerni Kosovelovi, Seliškarijevi, Jarčevi socialni pesmi imamo priložnost označiti čas socialnih krivic, obdobje po prvi svetovni vojni, ko želijo pesniki povedati to, kar čutijo na tak način, da bi jim vsi ljudje pristuhnil, uporabljajo nove metafore, ker se jim zde stare preveč obrabljene in vsakdanje. V sebi čutijo naval čustev, odpor proti socialnim krivicam. Njihovo zunanje pesniško orodje pa je stavek, beseda in z njo morajo izraziti vse, kar čutijo. Njihove misli so zmedene, čas nasilen, življenje polno novih slutenj, serc nemirno — vso podobo življenja pa je treba ujeti v besede, v drzne metafore, v ritem. Pesmi je treba dati novo vsebino, zavreči utesnjeno obliko in jo spustiti. Iz pesmi mora privreti vse, kar pesnik čuti, planiti mora na dan tako, kakršno je. Zato ustvarja pesnik nove metafore, razbija stavek, opušča rimo, prestopa z mislijo v naslednji verz, kopljič ločila ali jih izpušča, z ritmom posnema življenje tovarn, cest, dela. Nastajajo pesmi, ki niso več podobne Prešernovim, Gregorčičevim, Jenkovim, ampak so bistveno drugačne.

To, kar naj bi predavatelj s svojim delom dosegel, je pač, da učenci razumejo, spoznajo, katere glavne dovali tu le skromna tri leta od 1811 do 1814 in kolikokrat so se tedanjim prebivalci med tem že ponovno inkarnirali! Prerivam se med množico, iz katere kar puhti parfumiрана vročina, in instinktivno se ustavim pri prodajalcu drogerijskih predmetov. V manj kot 60 sekundah mi je v superlativih — ne vem katerega jezika — priporočil vse vrste mila, šampuna, lakov za nohte, maže za ustnice in obrvi, dišečih mazil za lase, kolonjske vode iz vseh delov sveta in parfumov vseh barv. Nisem mogla drugače, žuborenju tega studenca sem se prisrčno nasmejala in takoj se je smejal tudi on. Potem sem mu razložila v kar mogoče slabi angleščini, a tem bolj učinkoviti gestikulaciji, da bi rada našla avtomobila za Bogor. Čudovito hitro sva se sporazumela. Nadvse uslužbeno me je vodil do nekega križišča, tam je zaustavil zopet nek takšen omet in vozaču razložil, za kaj gre. Ker sem po poklicu gimnastika, mi ni bilo težko vkrcati se v to vozilo in je odbrzelo. Po polurni vožnji vse križem-kražem po Djakarti — publika v vozilu se je medtem stalno izmenjevala z elegantnimi preskokmi čez ograjo opeleta — me je nekje izkrcal in mi z roko pokazal, v katero smer naj odpešam. Ze kar po nekaj minutah sem se za nekim ovinkom znašla na prostranem trgu, kjer je valovila pisana množica. Med to množico je stalo na različnih krajih nekaj avtobusov. Po pregledu situacije sem se začela prerivati proti tistemu, ki mi je napravil še najbolj všeč. Težavna je bila ta pot, saj vsa ta množica je nekaj prodajala, na ves glas ponujala in hvalila svojo robo. Med vso to množico sem bila pozornost vzbujajoča bela vrana in ni čudno, da mi je sledilo celo krdelo teh pisanih ljudi za petami, da vidijo končni cilj mojega pohoda. Dobro sem zadel. Na avtobusu, ki sem si ga vzela za cilj, je stal napis: Bogor. Zaradi sigurnosti vprašam nekega mladeniča, ki se je sukal okrog vozila in je že po obleki izgledal, da ima opravka s temi stvarmi, če bo to prav za Bogor in kdaj bo odhod. Do tal se je priklonil in že me je dvignil v avtobus, v katerem se ni bilo nikogar. Nato mi je pokazal karton z voznim redom — odhod ob 2. uri. Skoro se pol ure do odhoda. Pol ure kar najbolj pesterrega sporeda. Sedla sem na klopi poleg vrat. Klopi so bile čisto navadne deske, pač pa so imele tudi eno lato za naslonjalo. Se nisem dobro sedela, že so mi moji spremljevalci porinili pod nos nekaj košaric različnega sadja. Odločila sem se za lepe mandarinske in jih za majhen

silnice so delovale na nastanek modernega leposlovja, da je bila sprememba stila nujna in utemeljena v življenjskih razmerah, kakršne je prinesel čas po prvi svetovni vojni. Nadalje moramo učencem nova spoznanja zaokrožiti v približno celoto in problem moderne umetnosti razumljivo in preprosto ilustrirati tudi v slikarstvu, kiparstvu, arhitekturi, glasbi, pri čemer nam uspešno pomagajo ostali predavatelji strokovnjaki. Po vsem tem mora učenec že doživeti vsaj skromen estetski premik k razumevanju modernejšega leposlovja in vzbuditi se mora v njem zanimanje zanj. Prav tako si mora biti na jasnem, zakaj ne razume po vrsti vsakega literarnega teksta, ki nanj naleti. To bo razumel, če smo dobro razložili vlogo novih metafor, ker si je zapomnil, da so mnoge metafore zanj še veliko pretežke, da pa se mu bo čez leta razumevanje abstraktnosti razjasnilo.

Vsiljuje se vprašanje, kdaj in kako naj se usmerimo k novejšemu leposlovju in kako doseči, da bo te vrste estetski pouk na osnovni šoli uspešen in vabljen. Dosedanja Berila nam možnosti za to res ne dajejo v zadovoljivi meri, kar pa našega dela ne sme niti najmanj hromiti. Končno Berilo ni in ne sme biti edini vir, iz katerega predavatelj posreduje interpretacijo literarnih tekstov. Pouk je dostikrat bolj zanimiv ob primerih, ki jih predavatelj izbere iz drugih virov. Potrebno je le, da se predavatelj odloči, ali bo nove stile in vsebinske novosti prikazal ob poeziji ali prozi, ali najprej ob poeziji ali najprej ob prozi.

Mislím, da s skromnim poskusom lahko začnemo že v 6. razredu, če je le mentaliteta razreda taka, da lahko pričakujemo nekaj uspeha. Lahko se zgodi, da nas n. pr. učenci sami prosijo za pojasnitve pesmi, ki so jo slišali v radijski oddaji ali kjerkoli našli nana in je pač v ničemer niso razumeli. Ker se mi je to osebno zgodilo ravno v 6. raz-

redu podeželske šole, bi podala stvaren primer, kako sem problem rešila.

Ker sem že sploščala imela namen, poizkusiti z novo vsebino pouka, sem temu primerno sestavila učni načrt, tako da so učenci 6. razreda dobili v prvem polletju potrebno znanje o literarnih prvinah, opisu, orisu, označitvi in dvogovoru. Ob njih smo se zelo načrtno učili sestavljenih spisov z najrazličnejšimi naslovi in zahtevami in le literarne prvine so učenci dovolj dobro doleteli kot sestavino pripravljenih del. To je bil nekak začetek v razumevanje in posnemanje leposlovne proze in skozi vse leto se je to znanje občutno v spisu poglabljalo, razumljivo, da ob stalni osvetlitvi idejnega jedra in avtorja. Učencem je način obravnave ugajal in so se redno pokazali aktivne. Podobno smo ob pesmih spoznali nekaj značilnosti, kot rimo, kitice, stopice, ritem. Pesmi

Premalo se zavedamo, da mladi ljudje, pa čeprav samo »otroci« osnovne šole, mnogo več razumejo, kot si mi zamišljamo in da marsikdaj lahko razumevajo tisto, česar starejši človek ne zmoro več razumeti, ker korenini v drugačnem svetu in drugačnem času.

smo brali zelo veliko, ne le one iz Berila, pač pa iz pesniških zbirk zelo različnih avtorjev. Začeli so sami prinašati v šolo razne pesmi, ki so jih kjerkoli že našli, radi so se jih učili na pamet, čeprav daljše in neobvezne in na različne načine dokazovali, da imajo tak način pouka radi.

V slovnici je bilo medtem predelano poglavje o stavku in ko so učenci tudi v zvezi z literarnim poukom že precej znali in radi segali

po knjigah in se o pisateljih in njihovem delu radi razgovarjali, tekmovali, kdo več o njih ve, se mi je zdelo pripravna prilika za poskus z modernjšim avtorjem in modernejšo pesmijo. Medtem je prišla še pobuda iz razreda, ko so učenci izjavili, da so nekatere pesmi zelo »čudne« in da jih ne razumejo. Odločila sem se za imeni, ki sta bili vsem znani, za Kosovela in Seliškarija. Pri prvem za pesem Slutnja in Meditacija, pri drugem za Bolno dete in Pretrgano popisnico, nato E. Kocbekova Žene gredo z dela in kasneje še za marsikatero moderno pesem, upoštevaje imena najmlajših slovenskih pesnikov.

Ko sem Slutnjo prebrala, je zbudila v učencih zelo mešana občutja. Nihče ni znal dobro povedati, kaj je ob njej čutil, vsi pa so trdili, da jim je nekaj »lepega« povedala. Zapustila je v njih nejasen vtis, ki so ga skušali zelo preprosto izraziti.

Nato smo pesem napisali na tablo, da je zaživel še njena oblikovna stran. Izrazili so začudenje nad kratkimi verzji, kakršnih niso bili vajeni. Ugotovili so sami, da tvorijo verzje nepopolni stavki in so jih vsebinsko kar dobro razložili. Nazadnje so pesem razumeli in jim je povedala več kot sprva. Tudi naslov smo vskladili z vsebino. Kramljali smo o Kosovelovem življenju in se spomnili pesmi o borih. Sledil je splošen razgovor o pesmih, ki jih poznajo, in ugotovitev, da je pesem Slutnja nekaj novega — verzji so izredno kratki, stavki nepopolni, to oboje pa vzbuja v nas neko posebno razpoloženje, oblika pesmi se vjema in zliža z vsebino. Tako smo prišli do točke, ko se je dalo preprosto in razumljivo razložiti, da srečamo tudi v besedni umetnosti svojstveno, moderno izraženo misel, da govorimo o moderni poeziji prav tako kot o modernem slikarstvu, kiparstvu ali glasbi. Ker so učenci vzporedno pri likovnem pouku spoznavali Groharja — predavatelj likovnega pouka je na šoli pripravil razstavo Groharjevih reprodukcij — sem Kosovelovo Slutnjo lahko oprla nanj in tako ob literarni snovi omenila pointilizem, česar pa sicer verjetno ne bi bila storila. Primerjavo Kosovela z Groharjem so razumejši učenci hitro razumeli.

Za Meditacijo se nisem odločila iz oblikovnih nagibov, obravnavala sem jo kot izraz njegove borbenosti, za protitež melanholični Slutnji.

Nato smo v prihodnjih urah na podoben način obdelali še Borovo Sotore. Za Bolno dete in Pretrgano popisnico pa sem se odločila zato, ker nudita pogled v socialno budo predvojnega časa in ker sta zanimivi in razumljivi tudi oblikovno. Tudi pesem Žene gredo z dela je nudila zanimivo razglabljanje o vsebini in obliki in učenci so se prostovoljno naučili na pamet. Morda zato, ker so vsi doma v pristnem mečkem okolju in jim je povedala več, kot bi utegnili povedati mečskemu otroku.

Mislím, da lahko začnemo s spoznavanjem modernega leposlovja na ta način res že razmeroma zgodaj, prav gotovo pa moramo to storiti v 7. razredu. Ko enkrat izorjemo le-

dino, najsi bo v kateremkoli razredu, izbiramo snov tako, da bomo posredovali učencem čim več primerov moderne pesmi pa tudi proze in ujeli ravnotežje s tistim, kar nudi idejnega in lepega naše starejše leposlovje. Načrtno obravnavamo zdaj starejše zdaj mlajše avtorje, upoštevaje imena najsodobnejših. Vendar učencev ne smemo bremeniti s snovjo niti v 8. razredu. Ne smemo jih obsipati z vedno novimi podatki ali pa interpretirati teksta, ki je še za nas težaven. Za učence 6. razreda — če smo tukaj začeli — je dovolj, da vsaj po malem razumevajo, kaj v leposlovju pomeni moderno, in drugega v tem letu ni več treba, kot ure leposlovnih interpretacij voditi tako, da so učenci stalno zainteresirani zanje in da se počasi zatefajorji sproščati v domiselnem metaforičnem izrazu. Predavatelj mora učencem sugerirati, da so tudi sami do neke mere zmožni posnemati in ustvarjati nove metafore in da se morajo v tem tudi izpopolnjevati. Morda bo med učenci kdo, ki se mu bo to nenavadno lepo posrečilo.

Ugovor, da je tako delo za osnovno šolo prezahtevno, bi bil preceek. Res pa je, da je odvisno od mnogih pogojev in da mora predavatelj dobro preudariti, na kakšen način se bo te literarno estetske vzgoje lotil, kdaj in v katerem razredu. Biti mora v izražanju skrajno nazoren in preprost, razumljiv in poljuden, abstraktno razlaganje ne bi prineslo nobenega uspeha. Vsaka razlaga nove metafore mora biti nekam oprta in bilo bi vse izgubljeno, če bi jo razlagali bolj abstraktno, kot je abstraktna sama.

Če pa se bo naše delo posrečilo, bodo učenci kmalu znali obširneje analizirati leposlovni tekst in povedati, zakaj je lep, kaj jim je lepega povedala Prešernova, Jenkova, Gregorčičeva, Zupancičeva, Seliškarijeva, Borova, Menartova pesem, ali s katerimi izraznimi sredstvi so jih pritenili Finžgar, Voranc, Kranjec in drugi. Uro literarnega pouka pa bodo že zdavnaj toliko vzljubili, da jim ne bo več nepotrebno breme. Se zdalec ni mogoče računati s tem, da so se v celoti vsi učenci ogreli za naše interpretacije — to res ni vedno mogoče — vendar smo v pouk brez dvoma vnesli nekaj novega, nekaj tistega, kar je za razumevanje umetnine le mnogo bolj potrebno kot pa brezdušni biografski podatki, in skušali smo ustvariti realno ravnesje med poznavanjem starejših

in mlajše književnosti. Metodo dela mora nujno najti vsak predavatelj sam, vendar ne sme pustiti, da bi mu iz leta v leto uhajala iz rok možnost, da ob kopici drugega dela, ki ga od njega terjajo pouk slovenskega jezika, seznanja učence tudi z novejšim slovenskim leposlovjem. Ob zdoigčasem ali nezainteresiranem predavatelju ali ob predavatelju, ki se stara ob večnih analizah, se učenec ne bo rodilo zanimanje do vsega tistega, kar hrani lepega v sebi pouk slovenskega jezika.

Nisem imela namena podajati zaključen metodičen proces, ker je metoda stvar vsakega posameznika in ker se sama pretežko vzhljam v tuje vzorce. Hotela sem le poudariti, da je take vrste pouk potreben že v osnovni šoli in da tudi te vrste šola nudi možnosti zanj ter da je lahko zanimivo podan. Zdi se mi škoda, da se po naših osnovnih šolah literarnozgodovinski pouk dostikrat končuje s Cankarjem, čeprav je res, da se omenjajo tudi mlajša imena, saj se po učnem načrtu morajo. Toda s Kajuhom in Borom se pouk tako šablonizirano konča! In vse znanje se končuje prav tam, kjer bi najljubše postalo zanimivo. Premalo se pamreče zavedamo, da mladi ljudje, pa čeprav samo »otroci« osnovne šole, mnogo več razumejo, kot si mi zamišljamo in da marsikdaj lahko razumevajo tisto, česar starejši človek ne zmoro več razumeti, ker korenini v drugačnem svetu in drugačnem času. Tem najmlajšim delamo nekaj krivice in jih sami za marsikaj oškodujemo, ker se nam zdi, da temu ali onemu niso dorasli. V zameno za vse, kar je novega in svežega in časovno pogojenega, jih obsipamo z zgodovinskimi podatki naše stare književnosti. Morali pa bi že zdavnaj ujeti ravnotežje med starejšim in mlajšim, med stari in novim in upoštevati tudi novo, ne samo staro. Kako naj končno sodobna šola ujame utrip sodobnega življenja in kako naj bo pouk slovenskega jezika zanimiv in približan času, če pa se izgubljam v teži zgodovinske preteklosti? Čemu ne bi pri urah slovenskega jezika zaživel tudi tisto, kar so k našemu leposlovju prispevala polpretekla desetletja, čemu se ne bi lotevali interpretacije sodobnejše poezije ali proze, pa čeprav nam za to ne dajejo pobude stara, večno kritizirana Berila? Razgovor o mlajšem slovenskem leposlovju je na osnovni šoli prav tako potreben kot razgovor ob Prešernu in Cankarju. Le da se mora predavatelj potrebe takega dela jasno zavedati.

Berta Golob

V BREŽIŠKI OBČINI: POMANJKANJE KADRA

V občini Brežice imajo v letošnjem letu zagotovljenih 180 milijonov dinarjev za potrebe šolstva, kar je okrog 20% več kot v lanskem letu. S tem so nekako uredili to vprašanje — vsaj za zdaj. Imajo pa še vrsto težav in brig, ki jim ne dajo spati.

Predvsem se boje, da bodo z letošnjim letom izgubili precejšnje število prosvetnih delavcev. Njihovi prejemki se bodo dvignili povprečno za 17%, zato si iščejo mesta v tistih občinah, kjer za prosvetni kader bolje kaže, to je v industrijsko bolj razvitih krajih. Že zdaj jim primanjkuje nekaj kadra (za tuje jezike predvsem), štipendirajo pa le 4 učiteljske in enega kandidata na VPS. Tako kaže, da bo v pogledu prosvetnega kadra položaj v brežiški občini prihodnje šolsko leto slabši, kot je bil kdajkoli zadnja leta. Ne moremo reči, da ne skrbje za prosvetni kader, kolikor pač morejo (v Veliki dolini grade blok za prosvetne delavce in tudi drugod razmiš-

ljajo nekaj podobnega), vendar pa so njihove zmogljivosti prešibke, da bi naenkrat bolje uredili vprašanje prosvete.

Občutno se posebej v zadnjih letih pojavlja beg mladih ljudi iz teh krajev v druge občine; od absolvence gimnazije je od leta 1945 ostalo v občini vsega 9 ljudi, ostali so šli drugam. Povprečna starost občanov se je dvignila na 67 let...

Sindikatski prosvetni in znanstveni delavci v občini je izdelal osnutek pravilnika o delitvi osebnih dohodkov v šolskih ustanovah; zdaj bodo o tem osnutku šire razpravljali.

Odgovorni ljudje v občini se pritožujejo nad mladim prosvetnim kadrom, ki prihaja z učiteljske; pravijo, da ne kaže nobene iniciative, nobenega resnega zanimanja in vneme za udeležbo v družbenem življenju. Prav tako ali pa še slabše je z ljudmi, ki pridejo s fakultet.

dh

Lesorez iz 16. stoletja prikazuje kmečko življenje — razna kmečka dela in pa kazni, ki so jih kmetu nalagali vladodržci. (Iz knjige Bratka Krefta »Velika puntarija«, dramske kronike iz l. 1573 v 5 dejanjih, v Kondorjevi izdaji.)

kom znašla na prostranem trgu, kjer je valovila pisana množica. Med to množico je stalo na različnih krajih nekaj avtobusov. Po pregledu situacije sem se začela prerivati proti tistemu, ki mi je napravil še najbolj všeč. Težavna je bila ta pot, saj vsa ta množica je nekaj prodajala, na ves glas ponujala in hvalila svojo robo. Med vso to množico sem bila pozornost vzbujajoča bela vrana in ni čudno, da mi je sledilo celo krdelo teh pisanih ljudi za petami, da vidijo končni cilj mojega pohoda. Dobro sem zadel. Na avtobusu, ki sem si ga vzela za cilj, je stal napis: Bogor. Zaradi sigurnosti vprašam nekega mladeniča, ki se je sukal okrog vozila in je že po obleki izgledal, da ima opravka s temi stvarmi, če bo to prav za Bogor in kdaj bo odhod. Do tal se je priklonil in že me je dvignil v avtobus, v katerem se ni bilo nikogar. Nato mi je pokazal karton z voznim redom — odhod ob 2. uri. Skoro se pol ure do odhoda. Pol ure kar najbolj pesterrega sporeda. Sedla sem na klopi poleg vrat. Klopi so bile čisto navadne deske, pač pa so imele tudi eno lato za naslonjalo. Se nisem dobro sedela, že so mi moji spremljevalci porinili pod nos nekaj košaric različnega sadja. Odločila sem se za lepe mandarinske in jih za majhen

novič dobila šest. Prodajalci so odstopili, na njihovo mesto pa so takoj stopili drugi, ki so iztegnili svoje dlani skozi odprto vrata. Ni bilo treba posebne inteligence, niti prirojene niti privzgojene, niti ne znanja nobenega izmed 200 indonezijskih jezikov, da sem razumel to gesto, spremljano z najmanj toliko različnih jezikov, kolikor je bilo iztegnjenih dlani, tudi vsaka drugače barve. In nad temi dlanmi je bilo prav toliko nasmejanih obrazov, a dvakrat toliko živahnih, prijaznih oči je bilo uprtih vame. Seveda so se mandarinke preselile v nastavljen dlan. Komaj so odstopili, že so bili zopet prodajalci tu. Repriža. Zelo zabavno je bilo, toda kljub vsemu se je oglasil v meni egoizem in previdnost sem pri drugi kupčiji eno mandarinno rešila za lastne potrebe. Ko so prodajalci pristopili tretjič, sem jim nekako dopovedala, da nisem pomarančni mecen in da je zaenkrat šale dovolj. In armada je z prijaznim »alamani« odšla iskati novo žrtve.

Avtobus se je počil. Cas do odhoda je vsak koristno uporabil. Vse so počeli: strigli nohte na nogah, prevezovali turbane, česali si brade, dojili otroke, jedli, vrtali po zobeh, brusili nože, prekladali svojo robo iz ene umazane čunje v drugo in še

marsikaj. Ko smo točno ob dveh odinili, ni bilo v avtobusu prostora niti za najbolj suhega Indijca. Kljub temu je bilo razpoloženje najboljše. Če bi rekla, da smo se znajili, bi bil to pač absurd. To so bili slapovi, ki so lili iz nas. In te vode ni zmanjkalo, prav kot tam pod Rinko nikdar ne usahne. Toda prekrasna pokrajina, skozi katero vodi cesta v 62 km oddaljeni Bogor, me je kmalu tako prevzela, da se ves čas nisem zavedala nobene nevedčnosti, niti nisem opazila, da nas je bilo v avtobusu vedno manj. Pot vodi skozi čudovite tropske gozdove z visokimi palmami, na katerih ne vise le kokosovi orehi, ampak še mnogi drugi ogromni, nam nepoznani sadeži. Potem zopet skozi terasasto ležeča riževa polja, mimo plantaž kavčukovca, kjer na vsakem drevesu pod zarezo visi mala kanglica, mimo nasadov kave, med bananami in tamarindami, a vmes vsčpovsod mala naselja ali posamezne hišice vse na koleh in vse kar zakrite v bujnem cvetju. V ozadju javansko gorovje, s tipičnimi vulkanskimi vrhovi.

Ena ura vožnje je minila kar mimogrede. Ko se zopet ozrem v notranjost vozila, opazim, da je medtem izstopila žena z otrokom, ki je sedela poleg mene in je sedaj moja sosedica »boljša« mlada gospa. Ker

smo se po enourni vožnji morali že bližati Bogorju, me je zaskrbelo, kje bo obstal avtobus in kako daleč bo do botaničnega vrta. Moj čas je bil tako skromno odmerjen. Ker je tam popolna tema že pred sedmo uro v tistem ledenem času in se je po dohkih še podnevi težko orientirati, sem morala na pot za povratek vsaj ob petih. Torej pičli dve uri za ogled botaničnega vrta, ki meri preko 111 hektarov!

Poskusim torej zopet svojo srečo in prosim svojo sosedo, če bi bila tako prijazna in bi mi povedala, kdaj naj izstopim, da bom imela čim bližje do botaničnega vrta. Ne morem popisati njenega veselja, ko je slišala angleški nagovor. V par minutah sva bili že najboljši znanki. Jugoslavija, Tito, teacher — to jo je kar dvignilo. Tudi ona teacher na neki strokovni šoli v Djakarti, doma v Bogoru. Eno leto je bila v Ameriki zaradi angličnine. Ni se mogla načuditi, da vem, da je v Bogoru botanični vrt. Ko sem ji pa dala, še nekaj podatkov o njem, je kar strmel. Toda najboljšo pride sedaj! Pove mi, da je njen mož ravnatelj botaničnega vrta in k njemu pripadajoča muzeja, da se bo avtobus ustavil tik pred muzejem, da bo takoj skočila po moža v pisarno, da me bo peljal na svojem

Reforma šolstva in niže organizirane šole

Poklicno usmerjanje mladine v sevniški občini

28. februarja je zavod za zaposlovanje delavcev pri Oblo Sevnici organiziral seminar za poverjenike za poklicno usmerjanje mladine na šolah v sevniški občini. Seminar je vodila tov. dr. Pungersičeva, ki se s poklicnim usmerjanjem mladine zdaj največ bavi. Poklicno usmerjanje vodi tudi v občini Krško in Brežice, zato je verjetno, da si bo pri tako široko zasnovanem delu pridobila precej izkušenj, ki jih bo uspešno posredovala prosvetnim delavcem na šolah.

Poklicno usmerjanje je v sevniški občini zasnovano zelo široko in je za delo na tem področju pripravljen obsežen načrt, katerega glavna naloga je, da poklicno usmerjanje mladine spremini iz vsakoletne kampanjske akcije v časovno trajnejšo in naravno dejavnost. Le na ta način bi se lahko izkoriščale vsako leto pridobljene izkušnje.

Akcija poklicnega usmerjanja mladine se je praktično že pričela. Potekala bo v več etapah. V prvi etapi se želi poklicna svetovalnica seznaniti predvsem z glavnimi težnjami in interesi mladine. V drugi etapi naj bi se mladina že odločila za poklic. Zadnja etapa predstavlja iskanje učnih mest in razporejanje mladine po teh učnih mestih, eventualno pa tudi reševanje dvomljivih primerov. Akcija je zasnovana zelo na široko in s temeljitim premislekom in bo po vsej verjetnosti rodila tudi zaželen uspeh. Na tem področju so pasoveda tudi precejšnje težave. Med prosvetnimi delavci prevladuje bojazen, da se bo letos spet ta akcija končala ob pomanjkanju učnih mest. Primeri iz preteklih let nam povedo, da so včasih tudi dobri učenci osnovnih šol ostali doma, ker niso srednje šole ne zmogle sprejeti ves kader, ki doteke iz osnovnih šol. Tu ima težave celoten novomeški okraj. Znano je, da nam kolikor toliko uspe razvrstiti mladino, ki gre v uk ali v priuk, težave pa nastanejo pri fantih in dekletih, ki hočejo v srednje šole. V zadnjem letu pa se tudi mesta za uk in priuk že težko najdejo, ker je del nerentabilnih podjetij svoje delavce preusmerilo v priuk v druga podjetja na mesta, ki bi po vsej pravici pripadala mladim.

Upamo, da bomo s temeljito pripravljenimi akcijami za zainteresiranje podjetij in drugih ustanov uspešni ter na ta način kolikor mogoče uresničili želje mladih proizvajalcev, ki stopajo na svojo življensko pot in želijo biti na njej srečni.

Domov sem prišel... Daleč v hribovsko vas. Že med potjo, še bolj pa po tehtnem premisleku so mi šumele v glavi besede konference upraviteljev ene izmed občin, pogledi upraviteljev večjih šol, kaj in kako dela niže organizirane šole.

In tako bom skušal s temi besedami in mišljenjem posredovati onim, ki mislijo, da gre pri nas res vse tako po domače, pa tudi tovarišica, ki je z bojaznijo v 1. številki PD v rubriki Pisma bralcem napisala sestavek:

»Zapostavljene hribovske šole«, povedati nekaj, o čemer moramo spregovoriti sedaj, ko reforma dobiva tudi svoj materialni proces. Res me nekaj moti. Moti predvsem to, da je škoda, da ni bil vsak učitelj, predmetni učitelj ali celo profesor najprej tisto nič vredno in omalovaževano bitje, ki mu pravimo »učitelj niže organizirane šole«. Mislim, da ni potrebno tu razlagati, kaj je niže organizirana šola, vem pa, da izraz »niže« ne pomeni nekaj, kar bi bilo vredno zaničevanja, zapostavljanja ali celo nekaj, kar že a priori odklanjamo, ker je pač na podeželju, ker je med kmeti in gozdni delavci.

Torej k stvari: raje pogledajmo drugo plat zvona, ki se mi zdi lepša, tisto veselje, idealizem, ki ga ima učitelj niže organizirane šole (sicer spački so povsod, ali zato ne cenimo vsega rodu tako), ko »vtepa v glavo« tega zapostavljenega, kulturno in socialno ter gospodarsko prikrajšanega ljudstva, ki je pač odmaknjeno od hitro razvijajočih se dolin, a prav tako potrebno pomoči in napredka. Pa kaj hočemo, čas gre naprej, se tolažimo, in v tem je tudi naša tolažba, da vsi ljudje ne moremo misliti enako. Prav je tako; prav zato, ker ne mislimo enako, prihaja danes na dan tale članek. Učitelj na vasi ni samo učitelj, je skoraj idejni vodja napredka in razvoja, je član odborov mnogih družbenih in političnih organizacij, je organizator in sodelavec raznih krajevnih proslav in prireditev. Dela dovolj, tako da ni niti časa za vse tiste

Videm-Krško: v načrtu gradnja dveh novih šol

Šolska mreža v občini Videm-Krško je dobro razvita. Med drugim načenjajo vprašanje ustanovitve gimnazije, ker obiskuje zdaj gimnazijo v Brežicah kar 150 njihovih otrok. V 5-letnem programu razvoja šolstva imajo gradnjo dveh novih šol: v Vidmu in v Brestani; vsaka jih bo stala okroglo 240 milijonov dinarjev. V Koprivnici pa namerava nadzidavati.

Za šolstvo so lansko leto potrošili 165 milijonov din, od tega je šlo za materialne izdatke 11 milijonov.

Letos predvidevajo za potrebe šolstva 207 milijonov, od tega za materialne izdatke 14,8 milijona din.

Za povečanje prejemkov prosvetnih delavcev so določili 22% povečanje, vendar bo ta odstotek zaradi novih nastavitve znašal le 17%.

Vse priznanje gre občinskemu ljudskemu odboru za dobro ureditev stanovskega vprašanja prosvetnih delavcev. Kljub vsemu pa se boje letošnjega boga prosvetnih delavcev v bolj razvite občine.

vožilo po botaničnem vrtu in mi razkazal vse znamenitosti, saj s peščicem ne bi dosti opravi. Kismet mi je bil tokrat pač več kot naklonjen, a podlaga prijaznosti je delo dejstvo, da sem iz Titove države, to sem takoj občutila. Par minut nato smo že obstali pred muzejem. Malo me je skrbelo, kakšno bo tisto vozilo, v tem pa sta že prišla z lepo vespo. Simpatičen, mlad indonezijski Sapurno Kadaras, z dobrim znanjem angleščine, me je kot Jugoslovanko pristrčno pozdravil in ker ni kazalo izgubljati časa, sem v naslednjem trenutku že sedela na vespi, kot da sem tega vajena že od rojstva. Se povabilo od gospe na five o'clock tea, in že sva odbrzela.

Bogorski botanični vrt, ki je tudi z znanstvenega pogleda najdragocenejši, najlepši in najbolj bogat tropski vrt na svetu, datira iz leta 1817. V njem je preko 10.000 različnih dreves in preko 500.000 različnih drugih rastlin. Urejen je po znanstvenem pravilu — vrsta poleg vrste, a nudi kljub temu ali pa ravno zato čudovite slike. Opisati tak vrt je pač nemogoče. Tisto uro in pol, ko sva se vozila tam okrog, kjer sva seveda tudi večkrat obstala in izstopila, da sva si nekatere posebnosti ogledala natančneje, sem imela občutek, kot da nisem na zemlji, in me ta občutek prevzame še sedaj,

premisleke, da bi v redu odgovarjal ljudem, ki v naših vrstah celo zapostavljajo položaj učitelja. Čudi me edino to, zakaj ga potem iz teh šol tišče v razne komisije sveta za šolstvo, sklada za šolstvo, komisijo prosvetnih delavcev pri obč. sindikalnem svetu, v občinske odbore političnih in družbenih organizacij, mu poverjajo celo funkcije itd. Ali res samo zato, da ga bodo vzgojili? Ne vem — če je samo to; spoznanja vredno je to, da si pride tak učiteljček do prepičanja, da nekaj le pomeni. In tako nastane vprašanje: zakaj potem tak odnos? Spoznal sem, da ni to samo v eni izmed mnogih občin Slovenije, temveč da je to tudi neko splošno mišljenje, ki se vrti vse bolj in bolj med učiteljsko »cvetočih dolin« — tja med stolpnice in bloke, med lepo urejene šole, kjer so kabineti kolikor toliko založeni, kjer je učil več kot pri nas, kjer imajo tudi učenci boljše pogoje za svoje delo kot ta ubogi kmečki otrok ali pa otrok zadružnega ali gozdnega delavca, kajti o inteligenci v teh krajih ni govora in ga tudi ne bo.

Prav se mi pa zdi, da v imenu mnogih učiteljev niže organiziranih šol spregovorim prav sedaj na pragu materialne reforme šolstva. Ne grem v izhodišče tja od koder izhajajo ti »vsestransko izobraženi«, idealni ljudje silnega napredka in širokih pogledov, ko vidijo v materialni reformi le svoj žep. Temveč bom izhajal iz vprašanja, kako okrepiti materialno bazo šole, kako na takni šoli vsaj delno opremiti »kabinete« za fiziko, kemijo, biologijo, kako nakupiti nekaj osnovnih učil in kako potem laže posredovati učencem obravnavano snov in se ogniti tistemu, proti čemer se najbolj borimo in kar preganjamo, a pod težo položaja naših šol še vedno moramo, čeprav neradi, gojiti — verbalni pouk!

To je za nas primarno, ker ono drugo, osebni dohodek, če hočemo govoriti o stimulativnem nagradenju, si bo itak moral sam po sebi izborjati v glavah tistih, ki odgovarjajo zato, pravo mesto, če hočemo, da bodo te naše šole tudi zasedene in da bomo dajali otrokom to, pred kar jih postavlja 5. čl. zakona o osnovni šoli. Torej šola mora biti, tudi na podeželju, in zakaj potem včasih prav od vodilnih ljudi na komunih — boljše občinskemu ljudskemu odboru — tak odnos, mlačen bi dejal, nekam enostransko usmerjen? Ne vem, če ne bomo morali učitelji sami najprej izborjati si duhovno reformo v naših vrstah, jo posredovati drugim, zlasti onim, ki so prav tako odgovorni za redno funkcioniranje šole kot mi, predvsem pa bomo morali enkrat iti res v pravi boj za uveljavljanje našega položaja na vasi, ki po mojem mišljenju ni vreden zaničevanja, pač pa sočustvovanja, da sploh hoče biti človek v teh hribi, odmaknjen

od vseh onih »dobrin«, ki mu jih lahko dolina nudi.

Ne bom tožil o zlatih, dobrih časih, o vsem tistem, kar je bilo nekoč, toda samo za primer, naj služi eno: danes ni več kazensko mesto (in kjer je še, je velika napaka s strani tistih, ki o takih namestitvah odločajo, ker ne vedo, da je najboljšo zdravilo prav kolektiv — močan kolektiv) in če ni, potem si bodimo na jasnem, da nam živ učiteljsvo, ki je šlo s »kovčkom v roki« v to službo in

S skupnimi silami je naloga mnogo hitreje rešljiva...

ki komaj čaka, kdaj bo konec šolskega leta, kdaj mine tistih deset mesecev, da se zakradi v dolino in pozabi na vse hribovske skrbi. Tu je potrebno začeti ostró klesti v glavah tistih naših ljudi, ki ne vidijo luči, ki gori pozno v noč, niti one jutraj, ko moraš narediti tisto, kar nisi opravil potem, ko si »odbrenkal« tistih boriš 5—6 ur na dan, šel na sestanek v dolino, sodeloval v razpravi, nato še doma razmišljal, urejal ostale administrativne in finančne posle v zvezi s šolo, organizacijami na terenu in »nato še malo« pogledal v knjige in se pripravil za pouk. Tako se vrste dan za dnem in prav posrečeno mi je dejal nekdo izmed učiteljev niže organiziranih šol: »Dobro, da se dnevi drže skupaj, da nismo nič prosti«. — Torej na pol v šali, z neko ironijo, vendar je bridka resnica, ki jo najbolj občutimo sami na svoji lastni koži, posebno še zato, ker smo pač učitelji niže organiziranih šol.

Da pa ne bo ostalo samo to, bi odgovoril že omenjeni tovarišici. Mene tega ni strah, ker ne bom pristal na tak način delitve dohodka, »koliko programa bom spravlil v otroško glavo«. Zakaj?

Morda bo kdo dejal: testi bodo merili. Da... že... toda ali so testi pravični, mislim pravični za nas — niže organizirane šole? Lahko še samo eksperimentiramo, nikakor pa ne bomo mogli, vsaj še v doglednem času, meriti našega dela z istimi testi kot v dolini, kjer so drugi pogoji dela tako za učitelja kot za učenca in zato: dokler ne bo poleg testov znanja priložen še socialni test, tako dolgo ne bomo pristali na tak način vrednotenja našega dela. Ker s tem bi zanikali vse ono,

nam gre z ozirom na specifične pogoje, v katerih živimo, odmaknjeni od kulturnih središč, središč komun, od trgovine, avtobusnih in železniških postaj in vsega tistega, česar ne občuti nihče, kdor ni nikoli užil tihega miru, lepote in sožitja med preprostimi ljudmi. Morda smo sami krivi, če je naš položaj tak, tihi smo in delamo, ne vpijemo, in to je napak. Res je, da nismo vajeni, se na široko ustiti in iz majhnega napraviti veliko reklamo, vendar odraz dela je tu. Tu so otroci: tudi ne-

S skupnimi silami je naloga mnogo hitreje rešljiva...

kar se nam sedaj meče po noge, da so naše šole drugačne, kar so tudi res, vendar glede na pogoje dela in okolja, ne pa toliko v pogledu znanja. Znanje — relativen pojem, ali je res tu že vse — ali nismo pozabili na vzgojo, ki jo enako vrednotimo in katero bomo lahko merili še potem, ko bodo ti otroci odrasli, ko se bo iz njih izoblikovala tista resnična socialistična osebnost, katero tako želimo pričakujemo? Prav z veseljem sem prebral neke, ko je neka učiteljica dejala, da je srečna, da v tisti vasi, kjer je ona poučevala, ni bilo med vojno nobenega izdajalca. In ali ni to morda že rezultat vzgoje, vpliva učiteljstva, seveda tistega, ki razume svoj vpliv na okolje, ne samo na otroke, tudi na starše in vse prebivalce, in to je tudi ena izmed vlog, ki jo mora in jo odigrava učitelj na vasi.

Zato, draga tovarišica Nina Maj in vsi ostali učitelji na naših niže organiziranih šolah; mirno kri. Sami si moramo izborjati položaj, ki ga imamo, mesto, ki

kaj takih, ki se že šolajo naprej; in ko vidimo tiste otroke, ki smo jih mi učili, ko imajo že svoj poklic in ob mesecu dobe več plačila kot mi, to nas naj ne moti. Tudi nam se bo to uredilo — oziroma sami si bomo morali urediti. Smo člani skladov za šolstvo, člani aktivov niže organiziranih šol, člani sindikata, člani osnovnih organizacij in končno člani kolektiva na šoli. Tu moramo postaviti odločno besedo, kjer naj pride pravo mesto naše prizadevanje, vrednotenje našega dela, pa čeprav nima morda takšnega efekta kot drugod.

Marsikaj sem povedal, na dosti stvari sem pozabil in če bo ta moj članek še dobil nekaj dodatkov, ki naj pridejo prav iz vrst učiteljev niže organiziranih šol, pa tudi onih svetovalcev, ki razumejo in zvesto spremljajo naš položaj, potem mislim, da ne bo potrebno preveč jadikovanja, pač pa si bomo izoblikovali sami, kot vsi ostali, nek pogled na položaj učiteljstva niže organiziranih šol.

VTISI S PRAKSE na niže organiziranih šolah

O niže organiziranih šolah so bila med nami različna mnenja, preden smo letos odšli na tridesedensko učiteljsko prakso. Nekateri so se bali kombiniranega pouka, drugi pa »dvomili nad uspeh teh šol sploh, kjer manjkajo ponavadi tudi osnovna pomagala. Za večino pa so niže organizirane šole pojem, ki pomeni predvsem samoto, oddaljenost od kulturnih središč, izgubljenost med hribi.

Zdaj, ko sem se vrnila z učiteljske prakse na taki šoli, si ponovno zastavljam kritično vprašanje: katere so sončne in senčne strani niže organiziranih šol, če jih gledamo iz učiteljevega vidika?

Na praksi sem bila v Tunjicah pri Kamniku. Vas je oddaljena od središča več kilometrov, nima pravega centra, saj so hiše razmetane po okoliških gričih in hribih. Šola je v stari mežnarji poleg cerkve, zraven nje je še pokopališče... Ta šola res ni v ničemer podobna sodobni šolski stavbi, o kateri nam je toliko govorila predavateljica higijene na učiteljski! Vendar bodo novi časi kmalu dosegli tudi Tunjice: vse priprave za gradnjo nove, res moderne šole so že v teku.

Prav hitro sem lahko ugotovila, da je učiteljeva avtoriteta na taki šoli že »a priori« višja kot v mestu. Učenci so bolj spoštljivi, pa tudi odraslim učiteljem veliko pomeni. Tudi učiteljski praktikant ni deležen nič manjše pozornosti in spoštovanja.

Učenci na takih šolah so mnogo bolj hvaležni poslušalci kot v mestu. Niso razvajeni, okolje jim malo nudi, že zgodaj jih obremeni z delom. Zato jim je šola prijetna, vse, kar učiteljica pove, pa je zanje sveto.

Kombinirani pouk v resnici ni tako naporen, kakor smo si predstavljali. Res pa je, da zahtevajo priprave mnogo več časa, saj poučujes hkrati dva ali celo tri razrede, vsaka minuta pa je dragocena in mora biti temeljito izrabljena. Znanje, ki ga prejmejo učenci na taki šoli (vsaj na nižji in srednji stopnji), dosega skoraj enak nivo kot na razvitih šolah, če je učitelj predan svojem delu. O tem sem se lahko prepričala, ko sem primerjala učne uspehe svojega mentorja, šolske upravitelje v Tunjicah, z znanjem vadniških učencev.

Učiteljevo delo na vasi pa se bistveno razlikuje od učiteljevega dela v mestu. Kontakt s starši

je mnogo bolj prisrčen, vsakega učenca in njegove domače razmere pozna do potankosti. Vendar je učiteljev delovni dan praktično neomejen. Organizacija, odbori, komisije, sestanki vsake vrste, prireditve — povsod mora biti dober učitelj poleg kot vodja, svetovalec ali pa vsaj zapisnikar. Za osebno življenje mu zmanjka časa... Nevede in nehoti se lahko časosoma zanemari, pozabi nase in na svojo kulturno in strokovno izpopolnjevanje. Oddaljen od središča bi lahko postal po nekaj letih samo obrtnik, ki mehanično opravlja svoje delo in ne vnaša vanj več nič novega.

Učiteljice Ljubljana Zinka Ljurljan

je mnogo bolj prisrčen, vsakega učenca in njegove domače razmere pozna do potankosti. Vendar je učiteljev delovni dan praktično neomejen. Organizacija, odbori, komisije, sestanki vsake vrste, prireditve — povsod mora biti dober učitelj poleg kot vodja, svetovalec ali pa vsaj zapisnikar. Za osebno življenje mu zmanjka časa... Nevede in nehoti se lahko časosoma zanemari, pozabi nase in na svojo kulturno in strokovno izpopolnjevanje. Oddaljen od središča bi lahko postal po nekaj letih samo obrtnik, ki mehanično opravlja svoje delo in ne vnaša vanj več nič novega.

Učiteljice Ljubljana Zinka Ljurljan

Amerika ima 8 milijonov nepismenih

Zelo je zadela ameriško javnost vest, da je v Ameriki, ki jo na zahodu vendar hvalijo kot vzor vsega lepega in dobrega, še 8 milijonov ljudi, ki ne znajo ne brati ne pisati. 2.500.000 ljudi pa je sploh takih, ki nikdar niso obiskovali šole, 5,6 milijona ameriških anaifabetov je pripadnikov bele rase, to je 6,4 % celotnega belopolnega prebivalstva Amerike, starega nad 25 let.

S temi številkami je presenetil predsednika Kennedyja Abraham A. Ribicoff, ameriški minister za ljudsko zdravstvo, vzklikal in javno skrbstvo. V svojem poročilu je imenovali ugotovitvi, da ravno nepismeni v pretežni meri tvorijo število prejemnikov soc. podpora in podpor za brezposelne, ker delujejo delodajalci ob velikem presežku delovne sile prednost tistim delojemalcem, ki znajo brati in pisati. — Predsednik Kennedy bo kongresu za prošil za 1200 milijonov, s katerimi namerava uvesti učinkovito akcijo za odpravo nepismenosti.

Vsekakor je število nepismenih v Ameriki zelo značilno za razmere v tej »objubljeni deželi«, saj bolj kot marsikaj drugega dokazuje, da je v Ameriki javnega zanimanja vredno le tisti človek, ki razpolaga s premoženjem, medtem ko se za revne ljudi nihče ne zmeni.

Hkrati pa vladni krogi v Washingtonu priznavajo, da je število nepismenih v SZ danes »nebitveno« v primerjavi z l. 1931, ko še 25 % odraslega prebivalstva ni znalo ne pisati ne brati.

OB PETKIH

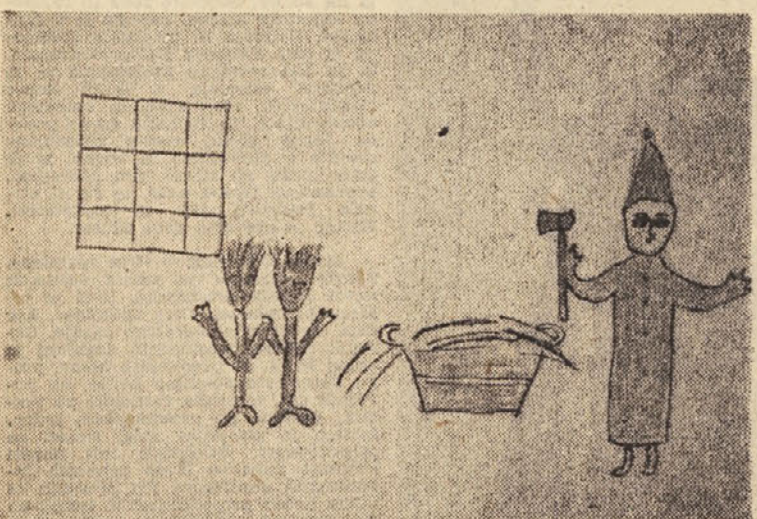
Izpolnjujem samo obljubo, ki so otroci potrebovali papir in svinčnik. Moji so vzeli papir kar Reklama, da bom poslala najboljšo risbo v Ljubljano, če bodo lepo delali. Cisti računi so se se lepo pozdravili. Zakaj ne? Vedeli so že, da jim bo danes povedala zgodbo, ki jo bodo zopet lahko narisali. Prijeli so za svinčnik in že je na papirju nastajala zgodba. Danes so lahko počasneje delali. Glasbena oprema je bila naravnost čudovita. Janez je bil prvi gotov in že je pripomnil:

»V radiu pa se jim danes nič ne mudi.«

»Ne sliki, da svinčnik še ni gotov,« sem ga zavrnila. Ostali so delali umirjeno in z velikim zadovoljenjem. Sedaj pa se je začel pravi dirandaj. »Oh, kako hitro!« je dejala Tinka. Bila sem prav istega mnenja. Drugi del je bil prehitel. Otroci so imeli liste razmetane po klopi in preden so našli pravega, so morali iskati že drugega.

Po končanem poslušanju so otroci risbe še pobirali. Danica jih je obrobila celo s tušem in zdaj vam pošiljam prav njene izdelke.

Angela Campa

Ob radijski šoli narisala učenka II. razreda osnovne šole Stopice Danica Luzar

najboljši prijatelj! Ker bo to vsekakor držalo, moram druzi besedo tudi pred mojimi »drugorazredarčki«.

Se to. Vsi zelo radi poslušajo radijsko šolo. Vsa petek čakajo, če bom prinesla radio. »Čokolada za babico« in »Dobra stara reka« sta jih zelo navdušila. Se sedaj se jih radi spominjajo. Če si kdo pred malico ne umije rok, ga Stanko zavrne:

»Ti si tak kot Tonček!«

Zgodba o dobri, stari reki se je lepo ujela z našim učnim načrtom. Ko smo ponavljali tedensko enoto, me je Silva vprašala:

»Ali je pastirček že dobil pošto? Pa je šel na morje?«

Obe oddaji res zaslužita pohvalo.

Na vrsti je »Črnašolec«. Zanj

OBVESTILO

Solske odbore, šolske ustanove in upraviteljstva obveščamo, da bomo sproti objavljali razpise prostih uslužbenških mest prosvetnih delavcev v LRS, kakor nam jih bodo pošiljali. Poslužujte se priloge!

PRAVNI NASVETI

S. I. VPRAŠANJE: V isti stavbi sta dve šoli, osnovna in srednja. Učitelji ene šole dopolnjujejo svojo redno učno obveznost na drugi šoli. Poleg tega imajo na tej šoli še honorarne ure. Finančna inspekcija smatra, da spadajo učne ure, ki jih učitelji dopolnjujejo do svoje redne učne obveznosti na drugi šoli, v redno delovno razmerje, honorarne učne ure, ki jih opravljajo tak učitelj na drugi šoli, pa spadajo v dopolnilno delovno razmerje. Ali je mnenje finančne inspekcije pravilno?

ODGOVOR: Ravnanje finančne inspekcije v vašem primeru je pravilno. Ure, ki spadajo v redno učno obveznost, se obračunajo s prispevki v višini 69,84 %, honorarne ure pa v višini 105,766 %. Če imata šoli pravilnik o oblikovanju in delitvi dohodkov in pravilnik o delitvi osebnih donodkov, potem pa lahko po medsebojnem sporazumu in obračunavanju šte-

jejo vse učne ure, ki jih opravi učitelj, bodisi redne, dopolnilne ali honorarne, v njegovo redno delovno razmerje. V takem primeru se obračunavajo vse ure 69,84 %.

Z. M. VPRAŠANJE: Zaradi zdravniškega pregleda niste poučevali v rednem delovnem času. Upravitelj Vam je zato odtegnil plačilo honorarnih ur, ki ste jih v redu opravili. Ali se sme redne učne ure kompenzirati s honorarnimi urami?

ODGOVOR: Če iz upravičenih razlogov (zdravniški pregled) niste mogli opraviti rednih učnih ur, Vam zato upravitelj ne sme odtegniti plačila za honorarne ure, ki ste jih opravili.

P. J. VPRAŠANJE: Ali ima prosvetna delavka — mati pravico na skrajšan delovni čas od 5. oziroma 6. meseca starosti otroka?

ODGOVOR: Prosvetna delavka — mati ima tudi pravico do skrajšanega delovnega časa in sicer: učna obveznost take prosvetne delavke ne sme biti dnevno več kakor 4 učne ure. Te učne ure morajo biti v soglasju z njo tako razporejene, da ji je omogočeno nemoteno negovanje otroka.

Prva desetletnica

Letos poteka deseto leto, odkar so celjsko učiteljske zapustili prvi diplomanti. Bilo nas je 80. Lepo bi bilo, če bi se letos vsi sestali in ponovno proslavili ta dogodek. Tovarišice in tovariši, kjerkoli ste, sporočite svoje naslove Pavlu Bukovcu v Šostanj ali Francu Bizjaku v Kozje.

Popravek

Objavljeni knjigi ITALIJANSKE PRAVLJICE IN INDIJANSKE PRAVLJICE, ki sta izšli v zbirki »Zlata ptica«, staneta vsaka 1000 dinarjev in ne 820, kakor je bilo pomotoma objavljeno v naročilnici, ki jo objavljamo v prejšnji številki »Prosvetnega delavca«.

Uprava založbe MK
Ljubljana, Wolfova 12

RAZPIS PROSTIH USLUŽBENSKIH MEST

RAZPIS
Gimnazija v Murski Soboti — profesor slovenskega jezika; profesor zgodovine, ki bi poučeval tudi filozofijo in sociologijo; profesor nemškega jezika; profesor ali predmetni učitelj ruskega jezika (družinsko stanovanje, prednost ima interes za perfektnim znanjem ruskega jezika); profesor angleškega jezika; profesor kemije; profesor matematike in fizike, ki bi poučeval tudi opisno geometrijo in tehnično vzgojo; predmetni učitelj za tehnično vzgojo; profesor, predmetni ali strokovni učitelj telesne vzgoje (prednost imajo moški) — samske sode pri privatnikih in omenjeno družinsko stanovanje.

Zavod za prosvetno pedagoško službo Idrija objavlja na podlagi 21. člena pravilnika zavoda št. — z dne 16. oktobra 1961

RAZPIS
delovnega mesta prosvetnega svetovaleca za osnovne šole.

Pogoji:
Višja pedagoška šola z diplomom in strokovnim izpitom, ali učiteljske z diplomom in strokovnim izpitom in najmanj 10-letno prakso v prosvetni stroki.
Plača po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov uslužbencev zavoda.

Rok za vlaganje prošnji pri Zavodu za prosvetno pedagoško službo Idrija je 30. aprila 1962.

Solski odbor Osnovne šole Zalec razpisuje prosta službena mesta za šolsko leto 1962/63

Osnovna šola Zalec:
1 mesto predmetnega učitelja za zemljepis in zgodovino
1 mesto predmetnega učitelja za matematiko in fiziko
1 mesto strokovnega učitelja za tehnično vzgojo
1 mesto predmetnega učitelja za glasbo
1 mesto predmetnega učitelja za telovadbo.

Osnovna šola Vinska gora:
2 mesta učitelja osnovne šole.

Opomba: Za razpisana mesta v Zalcu ni družinskih stanovanj. V Vinsko goro so samska stanovanja. K prošnjam je treba priložiti dokumente po 12. členu Pravilnika o izvedbi razpisa uslužbenških mest.

UCITELJSKE V MURSKI SOBOTI
Pri objavi »Razpisa« v 6. številki PD je nastala pomota. Tekst pod b) bi se moral glasil: b) 1 mesto profesorja psihologije — univerza.
Prosimo kandidate, da ta popravek upoštevajo.

Ste se že odločili, kje boste preživel prvo-majске praznike?

Najprijetnejše bo na tradicionalnem KOMPASOVEM tridnevem prvomajskem izletu s posebno ladjo

PO SEVERNEM JADRANU (KRK—RAB—MALI LOŠINJ)

Odhod iz Ljubljane v nedeljo, 29. aprila. Prijave sprejemajo vse poslovalnice turističnega podjetja KOMPAS, kjer so na razpolago tudi programi ostalih PRVOMAJSKIH IZLETOV, ki bodo vodili po domovini in v inozemstvo.

ITA — Izletnik vas vabi

DEZELO SONCA IN PIRAMID — šestdnevno potovanje v času prvomajskih praznikov v Egipt in Grčijo z ogledom Kaira in Aten. Cena potovanja 96.900 din — možnost plačevanja v obrokih. Rok prijave 30. marec.

GRČIJA — sedemdnevno potovanje za prosvetne delavce, s posebnim vlakom v Atene. Pirej in Solun, ob zaključku šolskega leta

PO JUGOSLAVIJI — enajstdnevno potovanje z avtobusom v maju

NA PLITVIČKA JEZERA — tridnevni avtobusni izlet v času prvomajskih praznikov

ZAGREB — enodnevni izlet s posebnimi vlaki na ogled spomladanskega velesejma za šolsko mladino v aprilu

KRANJSKO JORO — izleti za šolsko mladino s posebnimi vlaki na smučanje in sankanje v marcu in aprilu

BOLNISIČNICA FRANJA IN BAZA 20 — enodnevni avtobusni izleti z ogledi partizanskih bolnišnic

VSAKO NEDELJO — z Izletnikom na poldnevni avtobusni izlet iz Ljubljane okoli, odhod ob 13. uri iz Trdinove ulice v Ljubljani. Prijave in informacije v vseh poslovalnicah Izletnika po Sloveniji in v Ljubljani, Celovška 121, tel. 32-011.

Obvestilo pedagogom glasbenega pouka

Zaradi vse večjega zanimanja učiteljev glasbenega pouka na osnovnih šolah za instrumentalni pouk sporočamo, da bo v okviru Zavoda za napredke šolstva LRS prirejen prvi del tečaja za metodni pouk kitare na osnovni šoli že v juniju t. l. Tečajniki bodo usposobljeni za poučevanje kitare in bodo lahko v treh nadaljevalnih spoznali vse bistvene elemente samostojne kitarske igre. Enotedenski tečaj bo vodil mojster prof. Stanko Prek. Prijave pošiljate najkasneje do 20. aprila 1962 na uredništvo Prosvetnega delavca.

Založba MLADINSKA KNJIGA
LJUBLJANA, ČOPOVA 38-1H

Najaktualnejši pomožni priročnik za učence 7. in 8. razredov osemletk, dijake gimnazij, učiteljske, ESS, TSS, višje razrede vajeniških šol, za profesorje in vse pedagoge knjiga dr. M. MIKUŽA:

Druga svetovna vojna

- podaja v zgoščenih oblikah oris druge svetovne vojne
- prinaša zaporedni pregled dogodkov
- dokumentarne posnetke z glavnih področij vojne
- dva zemljevida z vrisanimi frontami

V PRODAJI V VSEH KNJIGARNAH ALI DIREKTNO PRI UPRAVI ZALOŽBE, LJUBLJANA, WOLFOVA 12.

odrezite

NAROČILNICA

Naročam za

Točen naslov:

izv. br. dr. M. Mikuz: DRUGA SVETOVNA

VOJNA à 330 din.

Celotno vsoto bomo nakazali po prejemu računa na Vaš lekoči račun št. 600-14-1-67.

Podpis

»ISKRA«

industrija za elektromehaniko, telekomunikacije, elektroniko in avtomatiko

KRANJ

Obveščamo vse šole in ustanove, da proizvajamo:

Kinoprojektorje KO-6

s svetlobnim in magnetonskim zapisom. Po želji kupca opremljen z mikrofonom za snemanje ter anamorfskim objektivom tipa (bypargonar) PAULUS 16 za projekcijo za široko platno.

Visokokvalitetne Hi-Fi ojačevalce,

15 W izhodne moči s priključkom za gramofon, magnetofon in radio.

Zvočne omarice

raznih oblik v izredno estetski izvedbi.

ISKRA znak, pojem tradicije in kvalitete!

Vse informacije: ISKRA, Prodajno servišna organizacija, Ljubljana, prodajna skupina kinoakustike, Linhartova 35/1 in

TRGOVINA NA DROBNO V LJUBLJANI, TITOVA 19

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

bo izdala v letošnjem letu dvanajst romanov pisatelja

ZANE GREYA

Romani so primerni za doraščajočo mladino predvsem zaradi snovnega bogastva, živahnih akcijskih zapletov, vernih pokrajinskih opisov in zdrave tematike, ki je vselej privlačna. Zane Grey je namreč posvetil vse svoje pisateljsko delo deželam, ki jih poznamo v njihovi pionirski dobi po skupnem imenu »Divji zahod«, in ljudem, ki so v trdem boju z naravo in sovražniki krojili zgodovino ZDA. Greyevi junaki so nepopustljivi, zagriženi in vztrajni borci za zmago dobrega in pravičnega.

Doslej je izšla prva serija treh romanov:

- JEZDECI SKRLATNE KADULJE
- PO SLEDOVIH MAVRICE
- PEŠCENE STOPNICE

Kdor nakaže do 15. aprila založbi 2400 din, prejme vse tri romane po mnogo nižji ceni, kot bodo sicer v prodaji. Naročniki celotne zbirke 12 romanov plačajo samo 7700 dinarjev (celo platno) v treh obrokih: do 15. aprila, do 15. maja in do 15. junija 1962.

Subskripcijski pogoji so objavljeni v prospektu, ki ga dobite v vseh knjigarnah!